

המחצית

עתון שבועי

לכר עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על "המחצית" עם
ההוספה הספרותית החדשה
"רמת המחצית":
כאוסטריא-אונגריא:
לשנה . . . . . 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

ב א ש כ נ ז :
לשנה . . . . . 8. — כתרין
ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על "המחצית" כלי ההוספה הספרותית
אין לחתום.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים
לפי גודל השטח.
ברכת מז"ט חצי הכתר. בראש הגליון
שני כתרין.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
רק שם מקומו החדש, כי"א גם שם
מקימו הקודם.

קאנטא של פאסט-שעק נומר 76.918
האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה
"B A M I C P E"
ul. Św. Sebastjana 32. Kraków.

28 Lutego 1907

גליון ט.

קראקא י"ד אדר, פ' תשא תרס"ז.

הפשרה

היילים אנהנו לשמוע, כי החיים הנם מלחמה אהת
ארכה, מלחמת היסודות בטבע, מלחמת האישים בהכרה,
בכל פנות שאנהנו פונים רואים אנהנו רק מלחמה. אולם
אפשר לאמר גם לאורך ניסא: החיים הנם פשרה אחת
ארכה. סוף סוף היסודות בטבע והאישים בהכרה מתמזגים
ומתפשרים. ולולא הפשרה לא היה כל קיום במציאות.
מלחמה שאין סופה פשרה, אהריתה אברון. לפיכך רואים
אנהנו, כי כל אותן התנועות הגדולות, שקמו בעולם, אף
שבהחלה קמו ברעש ושאון, בתפיסה מרובה, כאילו
זוה גדולות, מכלי הפך לותר כל שהיא, מכיון שהחלו
להתגלם, לקבל צורות ממשיות, ויצאו מתורת הלכה
למעשה, מיד נטל עקצון, מיד הוקחו היהודים הקשים
ויתפשרו עם החיים וכמעט שאין להכיר בהן עוד את
הצורה הראשונה המופשטה. אמנם ע"י זה נטל מהן
גם חלק גדול מיוון ומהדרון, שהיו להן בתחלת התהוותן.
אבל בכל זאת או דוקא בגלל זאת יכלו להתקיים. המהלך
הזה הוא טבעי ופשוט. כשתקום תנועה חדשה אי-
אפשר לה כלי רעש ושאון, כלי הפך להפוך את הקערה
על פיה, בלי דברים גדולים ופרוות נאות, כי בלעדיו
זה לא תקח נפשות, לא תמשוך את הלכבות. אלה הנם
קסמי היצירה. אבל אחר שכבר נלתה היצירה, אם הולד
הוא רק בן קימא, אם יש בו התנאים המכשירים אותו
לחיים אז מוכרה הוא להתפשט מצורתו הראשונה ולקבל
צורות אחרות. את החזונית הללו ראינו ככל התנועות
הגדולות ובאחרונה גם בסוציאליזם ובציונות. הסוציאליזם
הראשונה היתה קסמופולישית נגזרה, הפצה לעקור את
כל התחומין הישנים, להרוס את כל יסודות ההכרה
הנושנים בפעם אהת בדרך רבולוציה. אלו נשארה הסו-

צואות בדרך הזה, או כודאי לא היה ממנה עוד כל זכר.
אבל מכיון שהתנועה הסוציאליזם היא ולד בן קימא,
מזנה בטבע הדברים, שהכרחה להתפשט עם החיים. כבר
ותרה על הרבה מתביעותיה הגדולות, וקפה את ההלומות
הימים בתור הלכתא למשיחא, בתור רעיונות נאצרים,
המאצילים מהודם על התנועה כלה ונתנים בה הזה ונשמה,
ולמעשה הנם נהגים בדרך בני אדם, ההושבים השכוני
של עולם בהיה. ומוטב להם קב אחד בהיה מעשרה קבין
בעתיד. מרבולוציה עברו לגבולוציה. וככה זכינו כבר
לראות סוציאליים לאומיים, סוציאליים שובניסטים ועוד
נזכה לראות סוציאליים קלירקלים, אם תהיה השעה
הדרשת. כזאת ראינו גם בציונות. בימי מדינת היהודים
היתה התנועה הציונית בעלת תביעות נוראות מלאה
אילויות, לא הפצה כישום אופן להסתפק בקטנות, כלי
מטרטר אין לנקף אף באצבע קטנה, היו באלה, אשר
אמרנו לותר על כל זכויותינו בארצות הגולה. אין לנו
אלא מדינת היהודים, וממנה אין לווע. ומה עינינו האזות
עתה? לאט לאט עברנו ממדינת היהודים אל עכירה
ריאליזם בא", עכירה לאטית אבל בטוחה. והציונים
נטלים חלק בראש כל התנועות הפוליטיות בהיה בארצות
הגולה. — מה הם כל החזונית האלה אם לא פשרות
עם החיים? — הפשרה עם החיים הולכת ונמשכת בכל
דברי ימי עמנו כהוש הסקרא. מה היא כל תורת הפרושים
עם כל מדרשי המקראות, התקנות הסנים והנדרים, אם
לא פשרות גדולות עם החיים? ולעמתם הצדוקים שהיו
נצמדים אל האותיות ולא הפצו להתפשט עם החיים,
הרי נטלו זאכרו מן העולם. בית הלל, שהיו נוהים
ומתונים ומתפשרים עם החיים נתקבלו דבריהם להלכה,
בעוד שדבריו בית שמאי הקפדנים והמחוקים ככל עו
בהומרות נהרו מפניהם. והיו בהם ולא שימות בהם".

קורעת לב וקולו היה כה רפה ויוצא מלב כזאב ודוקר
ימפלה לבניו: "המכות, שאתם מכים בפורים בשעת קריאת
המגלה, מכיאות אותי לאכזרון. עניש המור כזה? הנה"
וישוב נאנה מרה ויניע בראשו.

"ומה אתה הפין ממני?" שאלתיו בהכניי עליו
ברתת והחללה. "היש לאל ידי לפדותך מהעניש הזה?"
"הלא סופר אתה והנך כותב בעתונים ומדבר עם
אלפי יהודים, הנה הנך יכול לעשות לי מזכה גדולה.
יהודים טפשים, אנשים חסרי לב! מדוע רק אלי הודונו?
כמדמי שממוכן לא היה טוב ממני. אמנם הם אומרים,
שממוכן הוא אני המן בעצמי, בסופר הזה המכנה עצמו
בשם אחד לפני קראו, אולם את האמת יודע אני.
אני יודע היטב מי היה ממוכן. הנה יודע אני. אלו
היה ממוכן יולא, היה צולה את כל היהודים על ישפוד
אחד..." ושהוק של כעס התפרץ מפיו.

"יהודים טפשים!" התחיל שוב לדבר, "ממני הנכם
עושים גל של עצמות, והרבונו מי יודע כמה היטב הוא
אצלכם! אולם שאל נא אותי, מי ומי היה הרבונו.
הנני יכול לספר לך על-אדותיו ספורים נאים, שתסתום
את אוניך ולא תאכה לשמעם". ולשמע השוק הנורא,
שהתפרץ מפיו, סמר בשרי. "אומרים עלי, הוסף כי הייתי
בעל נאה ורוזן אחרי הכבוד עד כי נתמלאתי המה על

מרדכי, יען לא חלק לי את הכבוד המגיע לי. וככל זאת
מי אשם יותר, אני או היהודים? אלו היו היהודים אנשים
בעלי לב רגש, הוודעים ומכירים את ערך עצמם. אלו
לא נפלו לפני רגלי בכל מקום לכתי ועמידה, אלו
לא כרעו ולא השתחוו לפני אלפי פעמים בכל רגע, או
לא הייתי מתקצף, כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לי.
אני לא יכולתי האמין, כי איש בן העם הבויו והמטעובד,
עם המשפיל עצמו לפני עבדי עבדים, יהיה בעל היש
הכבוד, הוודע את ערך "האני" שלו. תמיד דמיתו, כי
רק אותי אינו חפץ לכבד, יען אינו מורה בגדולתי,
אבל לפני שרים אחרים הוא כורע ומשתחוה בהכנעה.
ככל אהיו היהודים, על בן הפצתי להראותו את כתי
ועצם ידי".

המן נעלם לרגעים אחרים וישב נביך צלול
במהשבות עמוקות. אחרי בן התחיל שנית לדבר בנגון
עצב ובקול קבר: "אין עוד כה לשאת! משנה לישנה יגדל
צער. לפני קויתי עוד, כי ישמרו את כל היהודים
מעל פני האדמה. ובכל המקומות, ששלטה שנהא נגד
היהודים, ככל מקום שערבו מטבה ביהודים לקחתו חבל
גם אני, אני הייתי יועצם של קיסרי רומא, של מלכי
אירפה בימי הבינים, אני נתתי עצות להמולנצין; אולם
כל עמלי עלה כתהו. הייתי גם רבו של פלחבה ורוזן

פיליטון.

השעיר לעזאזל.

(ע"פ ד"ר א.)

מאת שמואל צבי ווייס.

אתמול בלילה אחרי קריאת המגלה הייתי עיף
מאד מן הצום הארוך, שצמתי כל היום, ורגלי היו כואבות
מעמל ההכאות הרבות, שהכיתי בהן על הצפת כוהכ"ג
בכל פעם שהעלה הקורא על שפתיו את שם המן.
על-כן קדמתי לשיכוב ושנתי ערבה לי. פתאם נשבתה
מנוחתי, פחד נפל עלי והערה אהותני. המן בן המד תא
נראה אלי. כמו מן העבים נפל ארצה. וכשרם יכולתי
להבין מה נעשה, כבר עמד הכן אצלי ועמו בנו הקטן
ויזתא וידו אוחות בידו.

כרגע בהכרתו, רם הקומה היה, רוח מאד ודק כצל,
לחיו היו שקועות ועינו הציצו מתורידן העמוקים ועמוק
היה בקיטל של מחים. בתחלה עמד שהוא כזקן, אבל
בעודי מכיש ומתמיה וישב בלי מענה ומענה על קצה מסתי
ויאנה אנהה מרה. נבעת הייתי למראה עיני וכלב פועם
הכיתי לשמוע דבורו הראשון, לדעת מה הוא הפין ממני.
"הה! אין לנשוא!" התחיל המן לדבר אחרי אנהה

ויבחרו בחפציהם לקנות מצות בכסף מאשר לקבל מתנת חנם. וכבר אמרו חז"ל: גדולה גמיה, שהיא בין לעניים ובין לעשירים. כלומר לבינונים.*

קראקא. י. ל.

מכתבים מערי המדינה

קראקא. כיום ג' שבוע שעבר 19 לחיזי היתה ישיבה כללית במועצת הקהלה תחת ראשות משנה הנשיא ד"ר רפאל לאנדא. היוביר הודיע, כי הפירמא גוטמאן בוויין נתנה לקהלתנו ארבעה וואגוני פחם, לחלקם לעניים, ובהיות הדיר לאנדא בוויין הביע בעצמו את תורת קהלתנו לראש הפירמא דוד רייטר פון גוטמאן. אחיז הודיע היוביר על אדות עובון המנוה ד"ר ברוך אייכהורן, שהניה שכומים הגונים למעשי צדקה, שיגיעו בקרוב אל משרתם. הדיר לאנדא הודיע עוד ע"ד האנקטה, שהיתה בלבוב ועל נקודת-מצבו בדבר למור-הרת. דבריו התקבלו בהסכמה פה אחד. ע"פ הצעת משנה הנשיא מר א. מרגלית הביעה מועצת הקהלה ע"י הפלגראף את תודתה לראש מועצת החנוך בגליציה ד"ר פלאזשעק על התיחסותו הטובה ליהודים וללמודדת ישראל. אחיז הודיע היוביר על-אדות הדפוטציא של הקהלה אצל הלויית ד"ר ראפפורט דע פוראדא בוויין. חבר הדפוטציא הפינס ד"ר גדליה לאנדא הודיע בפרוטרא ע"ד ההלוייה וע"ד הספרו של משנה הנשיא ד"ר לאנדא אצל קבר המנוח והמקום החשוב, שתפשה הדפוטציא בתור באה כח קהלתנו. ע"פ הצעת הפינס מר יצחק בוימינגר הביעה המועצה את תודתה לחברי הדפוטציא וביחוד לד"ר לאנדא.

המועצה גמרה את חשבון ההוצאות וההכנסות. ע"פ הצעת הפינס מר פינחס לאנדא החלט להבטיח באהריות את שני ארונות הכסף של לשבת הקהל מפני גנבה.

קראקא. בשיק שעבר נתחנך ביהמ"ד החדש שעל שם המנוה ד"ר מיכאל צבי ציפרעס הכהן ז"ל ברחוב אנניעשקא. את ביהמ"ד הזה יסד המנוה הנ"ל לפני ארבעים שנה בביתו ברחוב שטרארם והכניס בו אוצר מלא ספרים עתיקים וגם חדשים, ועתה כאשר נשכר הבית הזה לשרי החיל, נתנו יורשי המנוה להגבאים עפ"י צוואת אביהם סך עשרת אלפי כתרין, וסך אלף כתר הוסיפו מעצמם. והגבאים קנו הבית ברחוב אנניעשקא והתקינו

(* בזה ראוי להביע תודה לראשי הקהל בקראקא וביחוד לסגן הנשיא ד"ר רפאל לאנדא, הפינסים ד"ר יונגר, שמואל לאנדא, יצחק בוימינגר, י. שאנוועטטער, ש. לעבענהיים, א. דייטער גדליה לאנדאק ומ. ינקלר, על עמלם בענין מכירת הפחם, וגם תודה יאתה ליועצני לשכת הספחר הנשיא דאמטר, ג. באועם, ג. וואסערברעגער, יורקיעוויטש רימלער, עפשטיין עט ראפאפארט (הם נתנו מכיסם אלף כתר) והולצער, שהלקו כשלושת אלפי כתר פחם לפועלים ובעימי עניים והחלק הגדול מהם הגיע ליהודים. החלוקה היתה בסדר יפה, כי הפחמים היו מוכנים באוצר. הכותב.

ד"ר נלחמו בגבורה נפלאה שלש שנים נגד האנגלים והאחרונים ככשה למלכות אנגליא, המדינה הזאת נעשתה עתה למדינה אוטונומית ככל יתר מושבות אנגליא. בראש המדינה הדיא, שיש לה גם מניסטריום מיוחד, נמנה עתה הגנרל ב"ת א, אהר משרי הצבא של הכורים, שנלחמו בהרף-נפש להציל את הארץ. הוא עתה פקיד המלך עדוארד.

על המצפה.

מן העם.

שנת בצרת כזאת לחמר הסקה לא היתה זה רבות בשנים. הקור החזק והמאריך ימים, חסרון עגלות למענייה הסכסוך בהספקת הסחורות, שבין גבול אוסטריא ושלויא העליונה, כל אלה עצרו את האת הפחמים ונרמו את השער הגבוה לסחורה הזאת, שהיא המצרכים, שאיראפשר לחיות בלעדיהם. היו ימים שאי אפשר היה להשיג בעיר גדולה בקראקא פחם להסקה אף בכסף, פעולת ראשי קהלת קראקא לעניי עירנו, ולבע"ב בינונים ידועה כבר לקראי, המצפה. עניים משינים פחם חנם ובע"ב בינונים בהצי המחיר, וגם הסוחרים מפקועי השער היו נלחצים להוריד את המחיר. ראוי המפעל הזה להיות למופת לכל הערים וגם לשאר מוסדות הצדקה. זאת היא שפה חדשה במעשה הצדקה. מתנת חנם יכולה להביא עזרה רק לאביונים, שכבר העכירו מעל פניהם את מסוה הבושה, ואולם באופן החדש הזה, שהצדקה קבלה צורה של עסק, ויכלו גם בע"ב בינונים, שמסוה הבושה על פניהם, לזכות בחסד הזה, להקל עלם מעט. — עתה יש לרוץ בדרכי אם לא יהיה הסדר הזה ראוי להנהיגו גם במצות לפסח. הננו שומעים בכל שנה את תלונת בעלי הכתים הבינונים — בערים שקמה של פסה מנופול היא ביד הנתנת הקהלה כמו בקראקא — כי קנית המצות או קמח לפסח עולה כרמים מרובים ע"י המנופול הזה והסוחרים והאופים מצדם מעלים את המחיר כהפצם. המעמד הבינוני נתון בין הרעים ורכב. לקבל מעות חמים כעניים אין לפי נכודם ולקנות במחיר הנכזה אינם יכולים, גם אין מן היושר, שכע"ב שאינו אמיר, שאינו נוסל למשא על אחרים, ישלם את מחיר המצות הרב, שנקצב לעשירים למען יהנו מהם העניים. הבינונים, שלהם העוני הזה ממלאה להם את מקום המאכלים השונים של העשירים, נושאים בעול כלכלת העניים יותר מהעשירים. במצב שכזה כזאת נדחפים קצת מהבינונים למרות רצונם אל מהנה המקבלים. תועלת גדולה ורבת ערך היתה נצמחת ביעוד שנים שלשה מקומות בעיר בקראקא למכירת מצות במחיר ממוצע על חשבון הקהלה. כל בע"ב בינוני, שיקבל פתקא מאת הנהנת הקהלה, יוכל לקנות מצות במחיר נמוך, לקהלה לא יצמח מזה הפסד, כיראם יוח, כי בזה ימנעו רבים מהבינונים מלהספח למהנה המקבלים חנם

אין בטבעם להתקים, ומכיון שאין מקהים אותם הם מוקהים מעצמם. בטבע תנועת החיים — התנועה מעגלת כל דבר ומקדה כל עקץ. אבל בהעשות הדבר מעצמו כלי השגחה יתרה, או לא רק שיוקרה, כי-אם גם ישתברו עד היסוד ויש אשר תשבר אתם המכונה כלה.

קראקא שבת וואלקאוסקי.

ענינים מדינים

ההכנות לבחירות בגליציה. להגלי הכהירות הכמות התבררו המפלגה העממית האנטישמית הפולנית עם המפלגה הדמוקרטית. הסלובו פולסקי של המפלגה הלאומית לועג להן ומכהיש את קיומן ואת זכות קיומן, כי הכריתן בפופים למעשה הלאומית ומידה לביצוע מנדטים. אין יקרטים ועממים, כלם כשורה הראשונה הורש איש איש לעצמו ובשורה האחרונה לאומה הפולנית, והשאר הבל וריק. כל המליצות וההכנות רק אמצעים הם לתפוש לב הכוהרים.

אסירי הרותנים. שבועים ותשעה הסטודנטים הרותנים, שנתפשו בלבוב בדבר הדמונסטרציא באיני-ברסיטה, עשו מעשה בני עמם ברוסיא תחת ידי מעניהם. כבוד הסדר מאנו לקדת אבל את פיהם. ארבעה ימים צמו ולא יתנו אף מים. עשרים מהם חלו מהרעב. מיד הוציא בית הדין ט"ו מדם להפשי, אך הם לא אבו לצאת עד שיצאו גם אחרים. אה"כ הלויט ביה"ד, להוציא את כלם, מלבד המשה, שהכו את הפרופסור ווינארש. גם אז לא אבו לצאת עד שיצאו גם את המשה. הרוח הלאומי, החולץ וזקוק בין הרותנים, לא יתן למנהלי הפול-נים ליישן, הם רואים מתהרה הזק מתאבק אתם על אדמחם, אשר לא יישקט עד אשר נתתן לו הזכות, שהוא הורש כחור עם יושב על אדמתו מימי קדם. מוויין באה פקודה להוציא להפשי גם את המשה. ט"ו אלה ר"ה תנים לזום כהיץ. הרותנים נצחו וראשי הפולנים נכחו, כי השתמשו בתקיפותם יותר מדי.

הבחירות ברוס"א. כל תקות הממשלה להכריח את העם במשפטי מות ובתפישות וכבדיקות לבחור רק בנאמנים לה, נכזבה. מן 448 צירי הרומא, שבכר נבחרו, רק פ"ה הם מאנשיה הנאמנים, הרוצים להחזיר את הגלגל אחרנית. מ"ב הם מתונים, העומדים על נקודת מצב הקונסטיטוציא המכסהה ורע"ו (הרוכ) הם שמאליים, מתנגדי הממשלה. מהם ע"ב קדמים יותר משישים סוציא-ליים וסוציאליים-רבוולוציונרים — יותר מכאשכנו. פ"ה צירים הם של העמים שאינם רובים וגם הם מתנגדי הממשלה. תוצאות הבחירה הן, כי כל שטרי הערך של ריסיא נפלו במהדרם ובעליהם, שקוו לנצחון הממשלה, ירפיקם עתה על ירך, חישבונם לא עליו יפה.

האוטונומיה של טראנסוואליה. מדינת טראנסוואל באפריקה הדרומית, שיושביה הכורים (הולנ-של קרושיוואן, כעצתי נערכו ברוסיא כל הפגרומים. אך גם אלה לא הועילו לי מאומה. אחך נמוצו אמנם על פני כל הארץ אולם בכל פנה ופנה ממקומות מושבותיהם הם מתנפלים עליהם וילדיהם נגררהים ובפטישיהם ומחדישים אותי."

"שמתי מכטחי בהתבוללות, דמיתי כי היהדות תכלה ומנהיגי העתיקים יכטלו ואז יבא קץ לצרותי. אך הה, טעיתי טעות מרה: התבוללות תצער אחרנית יהיהדות קימת לעד. ובכל שנה ושנה הנכם כאים אל בתי התפלות, מגלותיכם ופטישיכם בידים, ועלי לקלוט אל קרבי את כל המכות האלה. הה! נלאיתי נשוא." והמן נצלל במחשבות ואנחות ככדות התפרצו מפיו. "עתה, התחיל שוב לדבר, "שמתי כל מכטחי בציונות. בארץ אבותיכם תמצאו מרובע מתלאותיכם ותשכחוני לנצח. אך לעת עתה הרעה לי הציונות מאד. הציונות מלאה את כתי-התפלה. השכים לעמם הולכים ומתרבים. בתהלה הם נעשים לאומיים וכסוף גם יהודים התיים. אנשים שלא בקרו בית תפלה מעודם מתייהדים ונאים להתפלל. גם הם נוספים על שונאי, גם הם מכים ומרעישים אותי, גם הם חוגגים את חג הפורים ושמהים על מפלתי. הוי, היהודים מתרבים וממילא יתרכו הגרורים והפטישים וממילא גם מכותי ויסורי."

צילי החשכה פהתו והלכו וכבר האירי פני המזרח והמן הרניש, כי זמן תפלת שחרית במנין הראשון הגיע ושנית יתנפלו עליו. על כן קם, התעמף בקיטלו הלכן ויעזר את ויותא הקטן, שישכב ברכתי החדר וישן. אכן המן הוא המן. כמרם נפרד ממני דבר אלי דברים אחרים, שפלתו את לבני כהצים שנונים, ומכטו דקרני כמכטו לפני על מרדכי. אה"כ אמר אלי בשחוק מכאים: "יהודים סכלים: בצר לכם הנכם מהפשים אהרי איזה יעיר לעזאזל, שעליו אתם יושפים את כל כעסכם. אהרי כל פגע הבא עליכם הנכם מתנפלים על אותו השעיר האמלל, כאלו רק הוא גרם לכם את כל הצרות. האין זאת? סבורים אהיך היהודים, כי את כל צרותיהם גרמו להם רק ההמנים האגנים, וסבורים הגוים, כי ככל צרה הבאה עליהם אישמים רק היהודים ומוציאים היהודים איזה המן, שהם יכולים להכותו ולשפוך עליו את כל המתם, ומוציאים הגוים איזה יהודי עני, שהם יכולים לנקום בו ולהתנפל עליו. בכל שנה מכים הגוים את אהיך כאיזו מדינה ובכל שנה מכים אהיך אותי ככתי התפלה. ואני אומר, כי אלו ואלו בטעות טועים. אני אומר, כי יותר ממה שירעו ויציקו האנטישמים ליהודים, ירעו להם ההמנים המושקים, לכן אני צועק המס: מה פשעי ומה הפאתי, כי דנתם אותי כענש המזר כזה? אני קניתי את גופי

אבותיכם מיד אהשורש כעד עשרת אלפים כתר כסף וההמנים היהודים מזכרים נשמותיכם לאויביכם כנזיר ערשים ובכל זאת אינכם גוקמים בהם כלל ואינכם עושים תג ביום מיתתם. ויותא בני ספר לי הרשות, שקרא בעתון, כי ההמנים היהודים הללו לאתשורש שבתור הזה אלפי מיליונים, שיהיו לו לשלם שכר להורגים ומה היא הנקמה שנקמתם בהם? אדרבה הנכם חולקים להם כבוד גדול ככחרכם בהם לבאי כהם ולראשי קהלותיכם." המן שחך שהוק של לעג דוקר כליות.

פתאם נאלם ופניו הצטמקו. עוד הפעם עזר את ויותא: "קום נא ויותא הבן יקיר לי", קרא בקול עב, השלהנות. ונטרם הלך ברכני ברכת הפרידה, אך באופן כבר הגיע הזמן ללכת. ככה"כ התחילו כבר להכות על כל כך נזרא, שנמעט שם קץ לחיי. אצלנו כך הוא הנמוס, כאשר יפרד איש מרעהו הוא אוהזו כן כצוארו." "שלום לך סופר נכבד ואל תשכח לפרסם דברי, הלא מצוה לקים דברי המת." וכדברו שם מהנך לצוארי. דמיתי כי קצי כא, אך לאשרי הקיצותי כרנע הזה, כאשר התאמצתי לצעוק.

צילי החשכה פהתו והלכו וכבר האירי פני המזרח והמן הרניש, כי זמן תפלת שחרית במנין הראשון הגיע ושנית יתנפלו עליו. על כן קם, התעמף בקיטלו הלכן ויעזר את ויותא הקטן, שישכב ברכתי החדר וישן. אכן המן הוא המן. כמרם נפרד ממני דבר אלי דברים אחרים, שפלתו את לבני כהצים שנונים, ומכטו דקרני כמכטו לפני על מרדכי. אה"כ אמר אלי בשחוק מכאים: "יהודים סכלים: בצר לכם הנכם מהפשים אהרי איזה יעיר לעזאזל, שעליו אתם יושפים את כל כעסכם. אהרי כל פגע הבא עליכם הנכם מתנפלים על אותו השעיר האמלל, כאלו רק הוא גרם לכם את כל הצרות. האין זאת? סבורים אהיך היהודים, כי את כל צרותיהם גרמו להם רק ההמנים האגנים, וסבורים הגוים, כי ככל צרה הבאה עליהם אישמים רק היהודים ומוציאים היהודים איזה המן, שהם יכולים להכותו ולשפוך עליו את כל המתם, ומוציאים הגוים איזה יהודי עני, שהם יכולים לנקום בו ולהתנפל עליו. בכל שנה מכים הגוים את אהיך כאיזו מדינה ובכל שנה מכים אהיך אותי ככתי התפלה. ואני אומר, כי אלו ואלו בטעות טועים. אני אומר, כי יותר ממה שירעו ויציקו האנטישמים ליהודים, ירעו להם ההמנים המושקים, לכן אני צועק המס: מה פשעי ומה הפאתי, כי דנתם אותי כענש המזר כזה? אני קניתי את גופי

ביהמ"ד בתכלית ההדור והיופי. בשיק הוחג חג הנכח הכית. לכבוד היום דרש נכד המנוח המיסר. הרב הדין מו"ה מיכאל הלוי איש הורוויץ לפני קהל גדול נאספים דרשה נהדרה. בערב יום א' חוֹכֵן משתה לכל אנשי ביהמ"ד ונאמרו נאומים מתאימים מצד הנבאים ובעה"ב וירשי המנוח. המיסר היה חובב תורה ונרדן גדול בעירנו ואחד מראשי הקהל פה ימים רבים. והוא היה חותנו של הרב הגאון מוה"ר חיים ארי' הלוי איש הורוויץ זצ"ל האב"ד פ"ק וחתן הרב הדין ר' שמואל נאטאנזאהן האב"ד פאדקאמין. יותר חתנו כלם ת"ה ימים ושלמים. יהי זכרו ברוך! משולם יששכר הורוויץ.

יאסלא. ענגה הרת אבל ויגון כסתה את שמי עירנו וכל פנים קבצו פארור רהלקה מעל ראשה אחד ממבחר אנשיה היה נשיא עדתנו הנכיר הנעלה המרומם מר יצחק י' יהודא רובל מכפר סאבניאוו הסמוך ונראה לעירנו. אף כי שנותיו היו כשבעים שנה, בכל זאת כח"ן מקשת פלחה ומחצה השמועה המעציבה אז כל לבות אנשי עירנו. כמו לו כשנות נעורים לקה מאתנו. יען כי כל איש ידניש את החסרון הגדול, שאין לנו תמורתו בעירנו. אין קצה לצדקת פזינונו, אשר פעל ועשה הנעדר הנאדר במשך ימי שבתו פה עלי אדמות. כאב והמן היה לבל עני וקשה יום והיה מוקיר רבנן. אשר תמכם תמיד במתנת ידו הנדיבה. כל משרה כבודה נתנה על שכומו. שנים כבירות היה נשיא בהבנק היהודי ואת משכרתו שהאצילו לו בסך אלף כתרין לשנה הניח לדבר טוב שבצדקה. גם השיא יתומות הרבה מקרובותיו ואת רכל עשה בהצנע ולא להתפאר. את כל איש החפ"ן הסדו נהל בעצתו ובנפש הפצה עשה טובות אין מספר לכל נדכה ונכאה. המבקש עזרו והשתדלותו אצל האדונים והשרים, אשר גם המה הוקירו את ערכו עד למאד ורבים השיבו מעברי פי פחת. למרות עשרו הרב היה יהודי נאמן בכל דרכיו וגם את ביתו נהל ברוח היהדות המהורה. כל מנמתו היתה להרים קרן התורה ולפני חדשי מספר היום את נדבת ידו הנדיבה בסכום הגדול סך עשרת אלפים כתר לבנין בית תלמוד תורה כללי. אשר חסרונו היה מורגש בעירנו וגם נתן לקהלה במתנה משדותיו הרבים כבדת ארץ גדולה שוה כחמשת אלפי כתר. להרהיב את בית מועד לכל חי ובעבור עדתנו ערכה רב מאד. יען כי אין מקום לקנות שם שדה. הוא הצט"ן מאד במדת ענותנותו ובפנים מאירות קם תמיד להועיל לזולתו בכל נפשו ומאדו. מירוהו הנדיבה האציל גם על בניו וחתניו הנכבדים. וכבר הראו את מדת פזונם בתם מרצונם הטוב סך שלשים אלף כתר לבנין בית המרחץ וכיחוד היו המעירים והמעוררים לזה חתניו הנכבדים מר מרדכי קארפף מפה ומר אברהם נאָלדמאן מקאָזאָוא. — ביום א' אהרי הצהריים בשבוע שעבר כתתו כל אנשי עירנו את רגליהם לכפר סאבניאוו. למרות השלג הגדול המשליך קרהו בעצם תקפו. למען חלק להנפטר המורם מעם את כבודו האחרון. משם נשאדוהו על כתף לעירנו וכל תלמידי בית תלמוד תורה הכללי הלכו לקראת המטה והובא אל ביהכ"ס הגדול, אשר היה מלא אנשים מפה אל פה. הרב דקהלתנו וניסו הרב מו"ה מנחם מאנדל בארצן נשאו עליו מספר מר והעמידו על גם את כל מעלותיו ומדותיו הנעלות, אשר בגללן היה אהוב לכל. אחרי תפלת אל מלא רהמי' העמידו את הארון על הבימה ועשו הקפות הנהוגות. אחרי כן נשאדוהו לפני בית תלמוד תורה ושם הספידוהו הרה"ח מר שלמה שמיד בתור מנהל התלמוד תורה. זכרו יהיה חרות על לוח לבנו תמיד. כי עשה לו שם עולם לא יכרת. יהי זכרו ברוך ותנצב"ה. שמעון גרין.

בוטשאטש. אבל גדול לעירנו ומספר תמוררים. כי אדיר התורה אביר ההוראה, הדרת זקני ת"ה. פאר הרבנים המצוינים בהלכה. הרב הגאון הגדול אב"ד פה נתבקש לישיבה של מעלה. הרב המנוח ז"ל מלבד שהיה נאון בתורה מובהק בהלכה, היה עוד בעל מדות ישרות וחכם גדול. נזה לבריות ורצוי ומקובל לכל המפלגות. דרכיו היו שקולים וספריים ומדברו נאזה בנחת ובמתנות בהשכל ודעת. ענו. חסיד מלא רוח דעת ויראת ד'. כל בני העיר ידעו להוקירו כערכו וישב פה במנוחה שאננה ובכבוד גדול. על כסא ההוראה ישב יותר מששים שנה. במלניצע כארבעים שנה ואח"ז בא לשכן כבוד בעירנו זה

ארבע ועשרים שנה. כל בני העיר חלקו לו את כבודו האחרון כראוי לו. ההניות סגרו והמון אדם רב נהרו אחרי משתו. — בבהכ"נ הספידוהו הדין ממאניסרדישטש ושני הדינים הרב מו"ה יוסף פרעמינגער והרב מו"ה פיבל וויליג. הנפטר השאיר הבורים יקרים, שעודם בכתובים. ישלם די נחומים לנו ולכל המתאבלים עליו. ותחי מנוחתו כבוד. פסח בוללער.

מקרוב ומרחוק.

לתקנת הדירות. בוויין היתה בשבוע הזה אספת מומחים וגדולי הפקידים מכל מדינת אוסטריא. ליסד לשכה מרכזית לתכלית סדור התקונים בבנין בתים למושב בני אדם. במקומות הגבוהים התחילו להכיר, כי המשא הכבד, שהניחה הממשלה על דירות העם, גורם הרבה רעות לבריות העם ולסדרי חייו. העניים מכרהים לדור צפופים כמה נפשות בחור אחה, כי המס הכבד הרובין על הבתים מדכא רק אותם. על הלשכה יהיה לסדר את החברות הנוסדות לבנין בתים. להעיר יהודים ואנודות על מקומות בנין הגונים ואופן הבנין ולהשתדל כרכר הנחות המסים.

ד"ר לואיגר מבריא. ראש האורחים הוויני. שדמו הכל, כי אין עוד תרופה למחלתו. הולך ומבריא. **טביעת ספינות.** כסער העצום. שהיה בים הצפוני בשבוע שעבר, נשברה הספינה ההולנדית. ברל"ן בסלע סמוך לחוף הולנד. כל אנשי הספינה והנוסעים קביט איש ואשה טבעו במצולות ורק עשרה אנשים נצולו. אנשים עמדו על שפת הים ועל המגדל המאיר ויראו את האסון וישמעו את הקולות הנוראות ולא יכלו הציל. גם ספינה אחרת חתרה לגשת להציל ולא יכולה. — אצל קאניא על האי כרתה (קרעטא) שקעה ספינת מסחר של הלויד האוסטרית. כל הנוסעים נצולו רק המלחים ארבעים איש נטבעו.

שוד בירדואר. בווארשא נכנסו ט"ו איש אל בית דואר. הרגו שני פקידים ויפצעו את הנותרים עם האנשים מן העם שנמצאו שם ויכוזו את כל הכסף הנמצא. המגנף בללי קוים. ספינה אשכנזית בים הצפוני קבלה רפשות מאת ספינה אנגלית אשר בים התיכון ממרחק אלף וחמשים פרסא. ע"י מכונה מלנרפית כלי כל חבור מלבד האויר הריק.

היהודים בבחירות ברוסיא. אהינו ברוסיא יצאו מן הבחירות כלי באיכחם. רק שלשה או ארבעה יהודים ישבו בדומא השנית. לע"ע נבחרו אבראמוון בקוננא. ראבינוביטש ביקטרינוסלב ושפירא במיטאוו. האחרון הוא ציוני. בכל פולין וביתר מדינות המערב. שרוב יושבי הערים שם הם יהודים, לא יכלו היהודים לכהור ביהודי. מצד אחד גזרו הפולנים הקנאים, לבל יבא יהודי אל הדומא ורבים מן בעה"ב לא יכלו להעיו פנים לפריצים ומצד אחר אנסו הסוציאליים היהודים את כל אשר יכלו לכהור כאנשי בריתם או כאכרים. הבונדי נגלה עתה בכל שנאתו המפלגת ליהודים באופן בולט. בקישיניב נבחר צורר היהודים קרשיוואן בעזרת שמות של מתים ובעזרת פנרום. למען ימנעו היהודים מהבחירה. — בארסה התנפלו אנשי המאות השחורות על יהודים ועל סטודנטים בשבוע שעבר ויכום ויוורו עליהם. מאות יהודים נפצעו. צעירי היהודים, שיצאו לעזרת אחיהם, הושמו בבית הסדר.

חוק שביתת יום א' ברוסיא. כל עוד לא דאגה ממשלת רוסיא, בעד העם, לא סכלו היהודים שם למצער מן הרעות היוצאות בארצות אחרות ליהודים מן החקים, לתקנת העם. עתה הביאו המסכות לידי כך, שממשלת רוסיא תצא מעט מנדרה, תהדול להיות מוסד לטובת המושל יהודי לבה, היא מכרהה עתה לראונ למיאות עין מעט גם לעם. ע"כ נולד גם שם חוק שביתת יום א' ואחינו שם מרנישים בפעם הראשונה טעם שביתת שתי שבתות.

שדוך של יחוס. בת הנסיך פיליפ איילענבורג, ידדו שד הקיסר ווילהלם נשאה למוכיר הנסיך יאראלינעק. יאראלינעק הוא יהודי מירומניא. שהמיר דתו זה מקרוב להתקבל לפקיד בית הנסיך. ובתו של זה דבקה נפשו ביהודי הצעיר ובלנדון היתה חתונתם. **משפט הרצח בסיגעט.** המשפט הזה היה משפט סנציוני מהמדרגה הראשונה. כי יהודים עומרים לדין בעד

רצה של שוד, והו חויון בלתי נפיק. אנו רנילים רק ביהודים עומדים לדין בעד עלילות רצה. והמבהיל עוד יותר הוא, כי אחד משני ההרוגים הוא יהודי. ירמיהו זאוברר פקיד שוטרי הממשלה. וראש הרוצחים אברהם הום הוא יהודי ולא בן דת משה, כי אם גם הדר על דת משה. יהודי ההולך פעמים בכל יום לביהכ"נ, יהודי שלא אבה לאכול פתבג האסורים וחי רק מלחם מוונים לעמנו נעשו באסון הזה שני נסים ולולא הנסים היתה לנו עלילת דם נוראה נרועה הרבה מכל עלילות הדם, שהעלילו עלינו שונאינו מעולם כי כל העלילות שקר היו והרצח הזה ע"י יהודים אמת הוא. הנס האחד הוא — אוי לנו מנס כזה! — כי אחד מן הניצחים היה יהודי, והשני הוא, כי אברהם הום ציה את עושי רצונו להשליך את פגרי ההרוגים אל הנר תחת הקרה והם לא שמעו בקולו. לולא המעילה הזאת בשליחות היו הפגרים היקובים נמצאים לפני הפסח ולא היו מכירים מי המה ואין נצחו ועלילת דם היתה לשחמה בידי צוררינו. הסכום הנשדד מעולת בית הדואר הוא לא אלף כתר ורק בח' אלף נמצאו בידי הניצחים. המשפט ארץ י"ג אברהם וצחיים ואונסם לרצוח ויאן מיהאלקא הרוג נדונו למיתה ליב ופישל פעיל למאסר קשה לשש שנים וזונה פליפטישווק למאסר חמש שנים. אברהם הום כבר שודר פעם קופת בית הדואר וסוסי שונאו המית בסם המות. — ולמרות דנסים הנ"ל לא נכו יהודי אונטן מעלילת דם. בפורארענשט ספריה נערה נוצרית בת י"ב שנה, כי הרב ושני יהודים לקחו בחזקה אל ביהכ"נ ושם היו מוכנים אמבטאי וסדיני מתים וכאשר לקחו היהודים את המאכלת לשחמה הציצו אנשים מוונים בחוין בעד חלון ביהכ"נ ויהודים נבהלו ועזבוה לנפשה. הברותה הזאת נשואה עתה בפי כל והאכרים מאמינים, שהאנשים המוונים היו קדושי הקתולים, שבאו מן השמים והעתונים של הכהנים מחזקים אותם באמונה הזאת. כי הם מודיעים כפירוש, כי הדרושה אחרי המצילים היתה לדיק, נעלמו ואינם.

בדבר מספר תשעה. על אדות הפלא בהשבון, אשר קראתי כ"המצפה" גליון 6 ארשה לי להעיר, כי אין זה פלא, הוא הכרה מסוגלת המספרים לכל היודע את סדרם ואיפן קביעותם, שחכמי הששבון העמידים על תשע אותיות המספר והאות העשירי 0 אינו נחשב בכמותו למאומה. על כן כל מספר כן אותיות אחרות אם נחשב את כמותן (כצדף ערך אותיות הפרטיות זו לזו) מימין לשמאל או להפך, אם יעלה מספרן בכמותן לטי אחרים או יש גם באיכותן מספר כפול טי שלמים (כמו למשל במספר 7,567 עם 6 עם 5 עולים יחד 18, פרטי האותיות של זה המספר האחרון עולים ג"כ 9 וגם באיכותו הוא כפול טי, כי 62 פעם טי הם 627). ומספר שלא יעלה בצדף פרטי אותיותיו, כלומר בכמותו, לטי, רק לפחות מטי, יהיה המספר הזה תמיד השאר אשר ישאר גם באיכותו מן טי או ממספר כפול טי. (למשל במספר 350 עולה בכמותו בצדף ערך אותיותיו לח, כי 5 עם 3 הם 8, וגם באיכותו ישאר ה' אחרי התשעיות הכפולות. כי 38 פעם מספר. — ולפי זה מוכן מאליו, שאם נהפוך אותיות איזה מספר, מימין לשמאל ונגרע את המספר הקטן מן המספר הגדול ישאר תמיד טי או כפול טי. כי בהתהפך המספר כמותו לא ישתנה, שאין חלוק אם נצדף את אותיות המספר זל"ז מימין לשמאל או משמאל לימין. לכן אם יש במספר הגדול טי או כפול טי יש גם במספר הקטן ובהפכו טי או כפול טי, אבל רק מעטים מאשר במספר הגדול. ואם ישאר במספר הגדול איזה אחרים, אשר לא יעלו לטי, זה השאר עצמו ישאר גם במספר הקטן. אם נגרע למשל די פעמים טי (36) מן די פעמים טי (63, הפוך 36) ישאר ג' פעמים טי (27). ואם נגרע י"ג פעם טי (117) עם 5 אחרים (122) מן כ"ד פעם טי עם עצם החמשה האלה, שהם ביהד 221 (הפך 122), ישאר רק י"א פעמים טי כלומר 99. והו טעם הפלא. ובוה תתכאר גם התמיה לכאורה, שאם נכפיל את המספר תשעה עם איזה מספר שיהיה יעלו אותיות הפך-הכל תמיד לתשעה. כמו כי פעמים טי הן 18, עם 1 הן תשעה, ג' פעמים טי הן 27, 7 עם 2 הם תשעה וכן לעולם. הטעם כמבואר למעלה, כי הכמות מכרחת להיות מכוונת אל האיכות, כי האיכות היא רק תשעיות נוספות על ערך הכמות והכמות במקומה עומדת.

אלימלך צינין.

ההצפה

עתון שבועי מניד לכל את האמת בפניו.

העורך חוצפת אישהאמת.

יוצא לאור שלש פעמים ביום.

תנאי "ההצפה": מי שאינו יכול להרית רוח אבק-שרפה או מי שיש לו חמאה על ראשו, אל יקרב הלומ, פן יביה מגחלתה של "ההצפה". מי שרוגיש את עק צת, "ההצפה" על כשרו, יתחפך מנרף לרוף ולא יכירו, כי אותו יעקצו פה. כל מי שימצא את עצמו נעלב בדבריו — אלו דבריו מכוננים, והרשות ביד כל נעלב לחגור, כי רק שחוק של פורים היא כל "ההצפה" ואין כראוי לשום לב אליה. מודעות על מכירת רבנות ומנדרים ומשרות גבאות, בפי גדל העיר. מחיר "ההצפה": שחוק שלש פעמים ועד מעט. גליון בודד: יבוקש מאד — לקראו חנם.

נקרולונים, יורשים, הסכרים אותנו באזכורת על הסנוה-המניה ידנו נא, כי לא אנתנו מתויבני לכבר את אבותיהם-מורשיהם, ביום-אם הם עצמם... וכמו שהם יכולים לשלם בעד מצבה יקרה ויבלי לשלם גם בעד הנקרולוני. נקרולונים על חברות ועתונים, שהלכו לעולמם, איננו מקבלים. ברכת מו"ט לפושטים את הרגל לנושיהם או למי שנולדה לו בת שביעית או למי שנושא בת עיה מכוערה בלי כסף — איננו מקבלים. בארגו המכתבים איננו עונים את אלה חשואלים אותנו, מתי יהיה יום השוק ברקיע או מדוע לא הרפסנו את פ'יטונם הננוב או את מאמרם שאין בו אף מחכמת חכמו של רפכ"י, שלא אכלה תפל.

"ההצפה"

נדמה כי אין צורך להזכיר כי חסרון מרגש מלאנו בהוצאת העתון הזה. הלא "עקבתא דמשיחא" היום, כל הסימנים, שנתנו הבמים לזה, כבר התקיימו: כבר כלו כל הנשמות, כבר כלו כל שופטים ושופטים מישראל, כבר התמעטו התלמידים, כבר בלתה פרומת, כבר התיאשו מן הגאולה, כבר התיקרו דגים, כבר התפשטה הרשעה, וא"כ יש צורך לקים גם "בעקבתא דמשיחא חוצפה יסגא" ואת החסרון הזה באנו למלאות: נשגיאו את "ההצפה", כי נוציאה שלש פעמים ביום בפורמט גדול — מוכן מאליו כי אין אנו מחויבים לקים דברינו, כי אין אנו טובים מאהרים. אך ע"פ הכלל הישן "בכל הישנה שכור ובפורים פָּחָה (ניכטערן)", הגנו רוצים לקים הבטחתנו בפורים, עב"פ במקצתה.

הכל מהול.

עוד לא נשכח המעשה, שהיה בניי שטארט בשנה הזאת, כי מטעם הממשלה היו מכרחים להשתמש במכונות אלקטרויות, לישפוך אל נהר שפייערבאך 153,000 ליטר יין, שנמצא מזויף, מהול במים. אשריכם מימי שפייערבאך, שזכותם להגיה אל קרבכם בפעם אחת כמות יין רבה כזאת! כמה מעוזות פורים היו יכולים לעשות ביין הזה! וליהודים היתה אורה ושמהה וששון ויקר. זאם היה היין מהול במים, מה בכך? ברי לי כמו שפורים

היום, כי אלו בדקו את מרתפות היין היו פוסלים את רוב היינות, כמו שכרי הוא, כי אלו בדקו את כל השטיבלך והקלייזלך היו פוסלים 153,000 קבין הסודות. ושמהת פורים האיננה מהולה? הגנו שמהים על אכרן המן ועשרת בניו ולעינינו קמים אלפי המנים ורבנות בנייהם ותלמידיהם המתנבלים להאבידנו. אם נאכה לתהות על קנקנינו, או נמצא, כי לא רק סכאינו מהולים, כי אם גם מעשינו מהולים בערב-רב כל כך עד שלא יראה היעד מרחב עצים. בכל מקום ובכל מעשה רק יזוף, צביעות והתחפשות — שחוק פורים ולא יותר. אלו היה לנו יין טהור לא הכריזו רבנים אסור והרם על ב"ם עברי רק בכדי להנצל מן החשד, מפני מה יאמרו. אלו היה לנו יין טהור לא היו יהודים, הקוראים, וזכר את אשר עשה לך עמלק", וזחרים בפושעים מזכרי עמם, לעשותם לכאי כהנו. אלו היה לנו יין טהור לא היו יהודים, המתפללים עשר פעמים ביום על שיבת ציון, מהרימים את הרוצים כאמת בישוב ציון. אלו היה לנו יין טהור לא היה ועד ב"ם העברי בקראקא זמתין ביסוד ביה"ם עד שיגדלו הילדים. אמנם יהיו ילדים אחרים, אבל ספק הוא אם יהיה הפין אז בב"ם עברי. ועוד לכמה דברים היינו זוכים לולא היו מעשינו מהולים ומזויפים. הכל מהול. רמו לזה מצא המגיד מקעלם בפסוק, והימים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם". כפל לשון! להוכיח, כי כמו שלא יעברו ימי הפורים כן זכרם לא יסוף כל ימי השנה. כל הימים יתחפשו היהודים, תמיד יעשו שחוק פורים ותמיד נשמע, "תורות של פורים" מפיזת, רבני פורים". הכל מהול. הפקיד הממונה על השוק מצא פעם בשוק

המאה מהולה בסם המות וכאשר הקרו ודרשו כדבר, מצאו, כי בשוק הכל מזויף, הכל מהול, אפילו אותו סם המות היה מהול וגם הממונה בכבודו ובעצמו היה מהול ובעל המאה יצא זכאי. גם אנהנו זכאים אם שמחתנו כפורים מהולה בתוהו, בדעתנו, כי חמש מיליוני אחינו בארץ הדמים נתונים עתה בידי עמלקים ואגונים ודם בסכנה גדולה. בשעת הדחק נהוג גם פורים כזה, כמו שנהוג את זמן חרותנו, אף שחרותנו מהולה בעבודת לא מעט, וזמן שמחתנו, אף ששמחתנו, מהולה. וכך נקים את השתיה כדת, אף שהיין מהול; כבר הסכנו כאלה. שמואל הכהן שפירא.

ענינים מדיניים.

מהועד של מדינת גליציה. ע"פ הצעת ד"ר נתן לעווענטשטיין החליש ועד המדינה פה אחר, לתת לכל הרבנים, שחתמו על החרם נגד ביה"מ התיכוני העברי בקראקא, זכות דעת וירול, ומהיום והלאה ישבו כלם בועד המדינה מכלי שיבתרום, בהתמונים להבדיל, והדהגהיצ מולוב יזכה למושב בכית האדונים ע"פ השטרלות דאשינסקי.

רוחף שלום. נקי הקמן אחו בשולי בניי הודו עדוארד הבריטי ויתנפל לפני רגליו ויתהגן אליו, לרחם עליו ועל ביתו ולשלוח אחר מרואי פניו אל כל הצרות המלכים, לבקש מהם, לכטל את המנהג הממונה של השחוק באנשי צבא, כי רך-הלב הוא מאד ואינו יכול

פיליטון.

שיר המתבוללים.

קפלה.
היךד חברים, היךד אחינו!
נרקדה ברננה, כלי חיל חיל.
תרעד הארץ פחת רגלינו
שישו ושקחו אל גיל גיל!
(כפף) הי הוי נחנו השרים,
הי הוי נחנו מאשרים!
לפנים הוקנים ישבו ברפש,
ירקו עליהם רוב בוז בוז.
נחנו נרפשים — אימדים — בנפש
ורוצצים כנזים מקחון חוק...
הי הוי וכ'...

ועתה הצעירים, שומים נמקרים.

רוצים לזנוח כל טוב טוב!
נחנו — אם ייטב בעיני השרים —
נהיה נאמנים עד סוף סוף...
הי הוי וכ'...

רצים אל איזה עיקה נושנה —
ציון! הם קוראים, קיש קיש קיש!...
נחנו נשאר ונרקד ברננה
בארץ שהמלא כל בים בים...
הי הוי וכ'...

היךד חברים, היךד אחינו!
נרקדה ברננה, כלי חיל חיל.
תרעד הארץ פחת רגלינו
שישו ושקחו אל גיל גיל!
הי הוי נחנו השרים,
הי הוי נחנו מאשרים!
משה ברון.

מעט "חקירה לפורים."

קל ערכו וקטן כבודו של פורים בעינינו. חוגנים אנחנו אותו בקלות ראש מיוהרה. כל מיני לצנות והוללות המה החיונות המלוים את היום-טוב הזה. אופן הציגתו, שנמסר לנו מרבנותינו בדרך "רשמ", אינו מצוין ברצינות יתירה. הסוג, אשר שתו סביב שמחת החג הזה אינו מעיק כיותר. הגבול, אשר שמו לשמחת פורים, לאמר עד פה תבא, נותן יד לזו האהרונה, להתפשט במדה לא מצערה. ישנו עוד חג אחר, אשר בין רשימת המצוות שלו נהשנה גם "הכוס". אבל יש הכל במדה ובמספר, וכאן... ולא עוד אלא גם במקום יהדישו ממנו לשעה קלה מנוחה ורצינות בתקף "הלכה", דצינו בעת קריאת המגלה, גם אז אין מעצור להוללות. סוד גלוי הוא, כי במקום שאין הקטנים מרעישים ב"רעשוניהם" בעת קריאת המגלה, ירפקו הגדולים בהגליהם. קלות הראש בנוע להג זה עוברת כל גבול. ההמון מרשה לעצמו לומר, כי "פורים איננו יום טוב וכזו". סופו של הפסוק הזה מהלל את כבודו עוד יותר מראשונותו. בקצור ופשוט: הגנו עושים, "הזוק" מפורים. אמנם שמהים אנו בארה הזה ומכבדים אותו כיום יין, אבל השמחה והכבוד אינם יכולים להכתיש את העובדא, כי הגנו עושים, "הזוק" ממנו.

יש אמרים, כי לא ממי יהודה יצא, כי הוא פרסי, שנתגור ונעשה יהודי. אבל אין זה עוד יסוד להקלות כבודו. אדרבא יש שאנו מכבדים את "שלהם" יותר משלנו. אכל "נחקר" נא בדברי "היש אומרים" הללו ונראה היעמדו דבריהם נגד הבקרת או לא. את "הקידתנו" נתחיל על אופן כזה: נחפש אחרי איזה תו החרות על כל אחד מהגיננו, נבקר אדרי איזה גרעין הטמן ככל אחד ואחד,

להביט על להט הרב ולהקשיב קול יריה וכבר שבעה נפשו ריה בשטותים כאלה עד כדי מאוס. עדוארד הבריטי שלה את השר סטיר וניקי שלה את השר מארטנס, לעשה אנטיציה לפריקת נשק. כאשר הגיע סטיר אל היילי בן אהותו של אדונו ודבר אליו את דברי הרה, התפלץ ויען ויאמר: השחוק הזה הוא מבחר שלעשעי ולא אובה ולא אשמע לבטלו. מי שאין לו מול בו יוכל לבטלה, אני יש לנו ב"ה מול בשחוק הזה, שאל נא את פוסאדובסקי ואת קריפ ויגידו לך. סטיר יצא כבשת פנים. כשמוע עדוארד את דברי בן אהותו, לא יכל לשית עצות בנפשו. הוא נטה לעשות רצון בן אהות אשתו ועבדו השיאנהו, לעשות רצון בן אהותו. עודנו מתישב בדבר ורע בא מדידתו אשר בפאריו ויגד לו, כי היא מזמינתו אל המיטחק אשר תעשה ובו תצא ממחול ע"פ נגוני ווילי. אמנם הדבר נגד רצונה, אבל אנוסה היא, כי אין להשיב ריקם פני התקוף ולמעשה"ש, כי גם הוא לא ימנע רגליו מן הרקוד, למען לא תבוש.

על המצפה.
תקונים כלשונונו.

באספת סופרים ומורים עכרים, שהיתה בוויילנא, החלט כמעט פה אחד (נגד דעה ברדיטשסקי) לכתוב מהיום והלאה את כל שם דבר וכל מלות הקריאה רק בשפת ארם. הפעלים ושמות התאר והתארי הפעלים ומלות החבור ושמות המספר נכון ג"כ לכתוב ארמית, אך מפני שבעה"ד אין הסופרים הצעירים בקיאים בשפה הזאת, הקילו להם ויתנו להם זמן שתי שנים, ללמוד הרבה מלים ארמיות בע"פ וכמשך העת הזאת יוכלו לערב גם מלים עבריות כלשונום. ואחרי שתי שנים יבערו אחרי המלים העבריות כלשונונו ולא ישאר מהן שריד. הד"ר הנחלק נתן טעם לדבר, כי צלצול המלים העבריות זה הוא באוזני האירופי ית וצלצול מלים ארמיות דומה כמעט לצלצול שפה אירופית. גם תקנו, כי כל הכותב מלה ארמית כלשונונו עליו לטול דיו ולברך: "אקבמו" על מצות דקדנס". הצעת פ"צ, להתרגל לכתוב עברית משמאל לימין, למען לא נביש ולא נכלם, "לפניהם" ב"ה, נדהתה, מדאנה, פן ישעו לקרוא ה"ו את הצי לפני הפי ויצא מזה הרבן.

מהטעם הזה נדחתה גם ההצעה, לבטל את הכתב העברי ולכתוב עברית בכתב רומי, כי בו הצי לפני הפי בסדר א"ב וגם אין ביהר במקום אחר. ועוד יש טעם נדחת הכתב הרומי, כי בו ישנן שתי יודין j ו j וסכנה להרבות ביודיין. אבל תקנו להנהיג לכתוב את הכתב העברי עם אמות הקריאה (וואקאלען) ככל מלה, להיות שפתנו דומה לשפותיהם הם ית. מהיום לא יכתבו עוד ככרברים פטרבורג, כי אם פיטרבורג; לא ירושלם, כי אם ירושאלאיים, לא כרנפלד, כי אם בי-רינפילד; לא משא ומתן כי אם מאסא ומא-תאן—סליחה שאקלא ופאריא. נוסף על ההחלטה הזאת החלט, לשלוח בשם האספה טלגרמה של תודה וברכה אל העורך הארתודקסי בכודפסט, כי הוא כבר הנהיג את הארתוגרפיה הזאת שנים רבות לפני האספה הזאת והוא כותב מדעתו, "כעוורא קאדנישא", "כילול האשעם", "בעניי ראכמאנים. אך יש להעיר, כי במקום הסגל אין כותבים ע, כ"א י, כי כן כותבים הספרדיים. מהלקת רבה קמה ביישוב בדבר הקמין, כי לא ידעו באיזה אות יעתיקנה. הליטאים בעלי המבטא הספרדי בקשו לקבוע וי במקום כל קמין ולכתוב וזהו, הזכור אודם (זהב, דבר, אדם) והפולנים רישו לקבוע אות ע' במקום קמין קמין, כי אצל העמים ית קבועה בסדר האיב אות o במקום העי שלנו ואי יכתבו במקום קמין גדול, כי כן כל קמין גדול מעתק אצלם ב"ה בתנועת a ולכתוב כן למשל: העדשי השאנא (חדשי השנה), קעדשי קעדאשים (קדשי קדשים). גם בדבר החולם לא יכלו להתפטר. הפולנים רישו לכתוב ע' גם במקום החולם, כי כן במבטא הליטאי היא נקראה כסגל וכבר הגילים כל ישראל לכתוב ע' במקום סגל. והליטאים רישו להניח את הו' ולהוסיף אחריה עוד י'. ההכרעה נמסרה לוועד מיוחד, שעליו לפנות בשאלה הזאת אל הכמי שפות בני שם שאצלם ב"ה ורק על פיהם הקדוש יקום דבר. בדבר הצירה לא יכלו לשית עצות בנפשותם. אחד הציע לכתוב תמיד שני יודין במקום צירי יודי אחר במקום הורק וסגל (נשמעו קולות שא! הס! אסור לדרבות יודין!) הצעה אחרת היתה לכתוב במקום הצירה א. הדבר נמסר לוועד הג"ל. — מירושלם הגיעה הצעה נחוצה, התנמה בידי הסופרים המתקדמים שם, הרודשת להחליט, כי להסיר

הרפה מישראל יש להחליט להנהיג, לכתוב ולהדפיס אותיות גדולות כראשי הפסוקים ובראשי שמות עצם פרטים ע"פ דוגמת שם, ויותא" במגלת אסתר, ובמקום רגש חוק יכתבו תמיד אות כפול ובסוף המלים יכתבו ה' לא רק אחרי תנועה, כי אם גם אחרי קונסוננט כדוגמה אות o בצרפתית ואנגלית ואות u ברוסית. למען לא ילע לנו בני תרבות ולא יוכלו לאמר, כי איננו בני נמוס. סופרינו בא"י נלאו לשאת את התרפה, להיות דומים לערבים הכרברים, שאין להם אותיות גדולות מתחילות ואותיות כפולות. הם מצויים על האספה, כי כאשר תדחה את ההצעה, יגזרו גזרה על יושבי א"י, שלא יתמנו על שום עתון מחוץ לארץ ולא יקנו שום ספר מדפוס חו"ל. גם הציעו להנהיג להוסיף נקודה בראש כל אות יודי, כמו שהמנהג פשוט אצל כל עמי אירופה ית"ש, גם בזה הננו ללעג ולקלם. מי שמע ומי ראה כזאת? יהודי בלי צרור על שכמו? מר ל. הציע, להוסיף שתי נקודות בראש כל יוד, כי לכל יהודי יש שני צרורות על שכמו, כמו שהזכירה בראיות מן החיים, וכן בכתב העברי יש ליד שתי נקודות ואין אנו גרועים מן הערבים. כל ההצעות התקבלו פה אחד ברעש גדול של הסכמה. — עתה נעשה הדבר העקרי באספה הנכבדה הזאת. הוישב בראש צוה, להחליק נרות שהורים והוא לבש קיטל ויתעטף במלית ויניח שני זוגות תפילין וכן עשה כל הנאספים. הוישב הוציא מחיקו שופר גדול שהביא מצפת ת"ו, ויתקע מאה קולות ויכרו הרם המור על כל הקוראים עברות במבטא האשכנזי והפולני. את טעם הדבר באר, כי הקורא עברית במבטא האשכנזי, אף ע"פ הנגינה הנכונה, יכירו בו מיד, כי עברית הוא מדבר, אבל במבטא הספרדי דומה לשונונו בצלצולה ללשון אירפאית.

מכתבים.

רלפון. מצטער אני (טוב שמותר עוד היום להצטער), כי לא אוכל מלאות הפצך, לכתוב מפה בעד "ההצפה" — המונחת פה על כל השלחנות בשרם עוד יצאה לאור — יען אין פה עוד פהם או עצים להסיק יודי נקפאה מקור; לדיק אינע לקחת את העט בידי, גם

נבדוק אחרי איזה נצוין המסתתר תחת כלם ואחרי זה נכתוב את הננו זה ונראה אם נמצא גם בו אותו התו. הנרעין או הנצוין ההוא. וראה זה מצאנו. הקן ההולך ומכריח את כל הנינו הוא ה"לברלות", "בא-לאומות". מהמין הזה נמצא בכל אופן שהוא בכל אחד מהנינו. כל אחד מתוכל פחות או יותר מעט בהתבלין הללו. בכל אחד מסתתר נרעין של "אנטי-לאומות", נצוין, "אנטי-כללי".

נתחיל את בדיקתנו, ממלך ההגים, מס"ח. בזה תקשה אמנם הבחינה מעט, אבל מכאן ואילך, תלך כמשנה"ה. יסודו של פהם הוא אמנם לאומי גמיר: נצחון גמור על אויביו ורדפינו. אבל כבר יצאה בת-קול ואמרה: "מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?" המחאה הבת-קולית הזאת הוצאת מספרותנו העתיקה תפוז גרנדים אחרים של "לברלות" על פני פסה שלנו. לשבועות יש בודאי פנים "אנטי-שניים". אנהנו שרבענו דרכנו במדבר וממש בסכנות נפשות הגענו אל הר סיני וקבלנו את עשרת הדברות. אבל לא רק בשבילנו, כי אם גם בשביל כל העולם הנאדר. וזה האחרון קבל אותו ממנו, תלה אותן על גם זמביט עליהן תמיד, למען דעת לעשות — את ההפך מדן. ו, בימים נזראים" בעת שנתאסף בבתי כנסתינו, בקלויינו, בטמפלנו וב"מניינו", לשפוף שיה לפני אלקים, המתפללים אנהנו או רק בעדנו? האם שוכחים אנהנו את העולם הגדול שמהוצה לנו, להתפלל גם בעדו? בין התפלות הלאומיות שלנו מערבים אנהנו פה ושם גם איזו תפלה בלתי לאמית, כמו: "ועשנו כלם אנודה (אינטרנאציונלית) אחת"; "כי תעביר ממשלת ודון מן הארץ" (מתאים למטרת ה"בונד"); "יודע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו"; "לתקן עולם במלכות שדי" (מתאים לאמונת

רבינו, "התעודת"). בסכנות הבאנו קרבן גדול, "בעדש". בזמן שיבת המקדש היה קים היינו מקריבים בהג הסכות שבעים פרים בעד שבעים האומות. הנגיה היא לכאורה הג לאומי טהור. אבל כבר הזכירה סופר אחר ב"המצפה", כי גם ממנה נהנה ה"אנטישות". ולא עוד אלא גם מחוץ לכבוד ארצנו יגיעו רחמינו. מדי חדש בחדשו מתפללים אנו: "למלאות פנימת הלכנה שלא יהיה בה שום מועט". הנה כי כן ר"אים אנו, כי בכל הנינו למרות לאומותם מסתתר נצוין, "אינטרנציונלי".

ולא כן פורים, הוא כלו שלנו, כלו יהודי ואין ל"האנטישות" שום חלק בו, כלו לאומי, בלי שום גרר "אינטרנציונלי". כלו תהוב בהמסגרת, הצרה" של הלאומות ואין בו שום בליטה אף במטהו להכבול, "האנטי-הכללי". הוא יהודי יותר מכל ההגים. ודבר זה, רבותי, מטייל עליו חשד. ולולא יראתי מפני תיאולוגיני שבמערב ומפני סוציאליסטיני שבמזרח, הייתי דורש את מאמר התלמוד, "כל המועדות עתידין בטלין הויז מפורים", שכוונתו שבאחרית הימים יחכם ישראל ויהדל לדאוג לאתרים, "להאנטישות" וידאג רק לעצמו. (הוישטיני כי קא מחויבי עליו במערבא, ו"במזרח" תפתה עליו רעה יותר גדולה). אבל אין זה מעניני.

נחזור, "להקירנתנו". הנה הבחינה שעשינו לא עלתה לטובתו של פורים. אולם אנהנו לא נינע ולא נינעף לעודו הלאה, ב"הקירנתנו", אולי יעלה בידינו, "לטהרו" מדבת אנשים רעים ולהזכירה את, "כשרתו". נהוה גופא דעוברא הויזי הוה. נבדוק את ספור המעשה של פורים. אבל, רבותי, "הקירנתנו" צריכה להיות, "אביקטיבית". אמנם נוטים הננו מעט להימין, אבל נתכבד על נשיתנו זאת ונהיה "הוקרים קרים" כלו שום פניה. ובכן נתיי ספר ונהוי. נפתח את המגלה ונעייין בה. נקרא: "יהוי בימי אהשורוש

וכו'. גם ושתי המלכה וכו'. ויאמר המלך להכמים וכו'. ויאמר ממוכן וכו' כלישון עמו." — רבותי נגד המסופר עד הנה אין לנו שום, "טענה ומענה". הלאה: "אחר הדברים האלה וכו' ויעש כן". — "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וכו'". — רבותי כל המסופר עד כאן הוא רק כעין פתיחה לעקר הספור ואנשים אשר פגשנו בהם עד הנה אינם מענינים אותנו. כי באמת כמה יוכלו אנשים ככרשנא ומרסנא לקחת את לבנו? הדבר האחד המלכב אותנו הוא מה שדרש המלך הטפס מאשתו. אבל אין זה נוגע ל"הקירנתנו". מהפסוק שאנו עומדים בו בתחיל, "שדה הקירנתנו". מרדכי הוא אחד מהגבורים הראשיים בספור. נחקה נא על שרשי רגליו ונראה עד היכן מתאימים עלילותיו המתארות פה אל, "האמת הדיים" טורית" וכדי שלא לערוב את, "הקירנתנו" גדלג לעת עתה על העלילות, שאין להן נגיעה ישרה אל מרדכי ונעסוק לעת עתה רק בו ובמעלליו. ובכן נקרא: "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וכו'". — שהיה בשושן הבירה יהודי אחד ושמו מרדכי, אפשר להיות אמת. ויהי אמן את הרסה וכו'. שהיה יהודי הוא ששמו מרדכי, היה מגדל יתומה קרובה בתוך ביתו, דבר זה גם כן אפשר להיות אמת. "ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני הצר בית הנשים". שגבר יהודי ויסובב כפעם בפעם בקרבת נשים, כבר העידו כל החוקרים, שמאורע זה אינו מן הנמנעות. בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך קצף" וכו' — המסופר פה יכול להיות אמת. מדוע לא? הלאה: וכל עבדי המלך אשר בשער המלך כורעים ומשתחוים להמן ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה" — דבר זה, רבותי אינו מתקבל על הלב. יהודי לא יכרע ל"הפריין"? יהודי גדול כמרדכי הוישב בשער המלך לא ישתחוה להמן? הדבר הוא חשוד. אבל הלאה:

העט, גם הדיו, גם הניר נקפא. אפילו הרב עם כל
 „בלי הקדש“ שלו, החלחל הנועזות כחלו איש, ופרנסי
 הקהלה קפואים ולבם קר כנפשו... אהדים מהם השתגעו
 בדרך הזה מגדל הקר. הרופאים מחלישים. שדעתם היתה
 מטרפת כבר בעת אשר השתדלו נגד איתנו איי, נגד
 יסוד ב"ם עברי ונגד קנודשים ציונים. לו חכמו השבילו
 לדקות מעשי פרנסי קראקא. לחלק פהמים במחור מצער,
 אף שגם אלה אהרו המועד ולעת נעילת שער ההרף
 נתקבלה תפלת העניים. שאלונו פה אם מותר לנסוע
 לקראקא, אם יקבלו גם הם שם פהמים. צחקתי על
 השאלה, מדעתי כי גם שם קשה בקרעית י"ם להשיג
 מעט פהמים והחוקיקו שבע נשים בידים ובהגלים ובשלישים
 קולות בכבר פהמים אהת. ומורה מורנו הרב ר' צבועילי
 אב"ד פה נתן תמו"ה הכשר על זה. מהיבא היתו, לקבל
 מותר אפילו שלא בשעת הדחק. גם פרנסי הקהלה הסכימו.
 הפרישט המיד העיר עד למעלה מהאונזים, רוצה
 הפעם להלוות דמי הוצאות רבנית קטנה וכתנאי שיביאו
 גם לו פהמים. — בקלוזי הקמנה היתה ישיבה גדולה ואהרי
 חוב בזונות גרופים ומשלח יד איש כדעהו החליטו בחוב
 דעתי, כי „משנכנס אדם מדין בשמחה“ ויש לדאוג ליון
 ולא לפהמים. האמה נתנה להאמר, מעט יין נהנין פה
 בחיים, כי קריות וקפאון שולטים בכל חבר של צבור,
 אין שום התלהבות לאיזה ענין כללי. אמנם לקים מצית
 שתייה כדת אין צדק פה, כי גם בלי יין אין יודעים
 פה „בין אהרן המן לבחך מרדכי“, ואהרה ריש יצעקו פה
 בעה"ב כל אחד בביתו כל הימים — אבל סוף סוף פורים
 הוא ולצאת ידי חובת שתייה צרכים עכ"פ. אולי מהוך
 התלהבות יקבלו על עצמם לחלק פהמים בקיון. הלא
 הכל ראיתי פה הפוך. ראיתי פה ציונים אספים נסך בעד
 שבתה ויש אומרים בעד שבתה הציונות; ראיתי פה
 עורך ציוני נתמך ע"י ראשי המתבוללים פולנים בני
 בלי דת משה ובכספם הוא מיסד גם עתונים עבריים;
 ראיתי פועיאלים בעלי פאות ארוכות נסעים לצדקים;
 ראיתי מגולחי וקן וקצוצי פאה מאמינים בהכלי שוא.
 הנני ניסבע בהמן ועשרת בניו שראיתי פה כהורים
 כותבים פילוטונים, אף שאינם יודעים בין אהרה ריש
 וכתובה אסתר, מבלי ששתו אף טפת יין והם מתפארים,
 כי ייסדו עתון, הרב שליט"א יתן להם „הכשר“ על זה,
 כי מי שאינו יודע קרוא וכתוב „כשר“ הוא. הכל אפשר
 פה. ראיתי חסידים, הנלחמים תמיד נגד יסוד ב"ם עברי,

החוקק עצמה לנערה פולנית לכל דבר, הלאה אותה
 בתרגום פולני על התורה, כי השם עליוזבעט הוא עברי
 גמור, כי בן היה שם אשת אהרן הכהן וכל הנוצרות
 והקדושות הקתוליות הנקראות בן, נקראות על שם
 אלישבעת אשת אהרן. אבל השם אסתר הוא שם ארני
 גמור, כי בן אסתר המלכה נקראה רק אצל הפרסים
 אסתר, אבל אצל היהודים נקראה הד"ס כמפורש במגלה.
 הנערה לא יכלה שאת את הרפתה, כי נקראה כל ימיה
 בשם יהודי ותשם קין לחייה.

גוירה חדשה ברוס"א. הקיסר ניקולאי נוכח,
 כי הסביל זקנו אשר עשה בנודו גוירות, להעביר את
 ישראל על דתם ולהחליף את גוירותם הלאומיים בנודו
 לאורפא. הוצאות הדבר היו כי פשעו בני הנעורים לא
 רק כאלקידים, כי אם גם כן, כמלכס. הצד נוכח, כי
 כל היהודים, הלובשים ארוכים ומתעטפים בגלימות
 גדולות וקטנות ונאמנים לאלקים, הם נאמנים גם לו.

פאות, שאחד הצד ניקולאי הראשון — בעד המדי;
 (ב) מעתה חובה על כל יהודי מן י"ג שנים ומעלה לשאת
 שטריוטל ובנודו משי בשבת וספודק וחיפויצה ארוכה
 בחול; (ג) התובה על כל יהודי אף קטן למעלה מן חמש,
 ללבוש מלית קטן עם ציצית ארוכות עד הקרסוליים, וכל
 יהודי שיתראה כחיון בלי ציצית ארוכות נשקפת מבין
 שולי החיפויצה יקלש ארבעים מלקות וציצית יהודי י"ג
 על הקפוטוה מלמעלה. בני הנשמע התחילו הנוצריאלים
 היהודים ופוי"צ וס"ס וצ"צ והאריצים ופוי"צ ופוי"צ למכור
 את הבמכות ואת הבריונינים וקנות ספודקת ושטריוטלך
 ושליתות קטנות. מחר הציצית והשטריוטלך עלה בעבור
 זה פי עשרה. כל בני הרשת הבמכות ובתי הדפוס
 על כן גור גוירה חדשה: אוסטר נשיאת שטריוטל
 הכסדרים נהפכו לבתי הרשת צצית. החסידים החליטו
 לעשות את זום מתן הגוירה הזאת להם בכל שנה ושנה.
 בשירות מלכות. מל מודיעים אותנו, כי הסוסר
 הגדול מד שמגר הבלין יוציא בשנה הזאת עשרים עתונים
 זה אחר זה. הכל כבר מוכן, חכרות גדולות של שותפות
 בעלת הון עתק, שהקדישו לזכות הערצת שמו הגדול
 של המזיל והתומכים בווינו, בעלי דת משה הקדושים...
 גם לזונות שלמות של ספרים קטנים (כעיתים גם מד
 ד"א ברוס, מד א"ש פדדנס, מד אלעזר שולמאן, מד
 אבא שפירא, דוד מנדלרן, ראח"ס), שהבינו לו המר
 דב מאד, מכילי שדרש מדם, וזדע הוא כבוד, שרא

מרחוק ומקרוב.

הכרת דת ישראל. באספת הכהנים של כל
 הדתות שנעולם, שהיתה בשנה הזאת במאלטר. הציע
 בא-כה הדת הפרוואסליות, לקבוע ועד לעין בשאלה
 הזאת: אחרי שברור הדבר, כי יסוד הדתות החרשיות היה
 רק מעבר מן האלילות אל דת אהרות אלקים, לכן אולי
 נכון הוא, כי יודי בא-כה כל הדתות, כי כבר באה
 העת, לעשות קץ לזמן המעבר ולעבור כלם יחד אל
 הדת היהודית, שהיתה נכראה משה המהוקקים. הועד
 נמר עתה את תקירתו וימר את הדבר בחיוב. כפי
 הנשמע נמרו כבר גם כספירת הקרעיו הרומית והסנד
 הקרוזי כפטרבורג, להוציא את החלפת הועד מהכה אל
 הפעל. הם הוצים לעשות את כל בני ישראל לכהנים
 לעמים, כמו שהיו בני אהרן לישראל. הפרלמרים היהודים
 עושים דמונסטרציות, כי אינם הוצים בכבוד הזה.
אסון נורא. בעירנו קרה אסון איום, אשר כל
 השומע תצילנה שתי אונות. העלמה החכמה עליוזבעט
 ה קפצה מעל החלון בעליה השלישית על מדרגת ההחוב
 ותמת תחתיה. מעט ההלפתה הנוראה הוא עצמונה על
 אהרת שמה. אביה הוא הסוד וה"ה מחיובי ביהמ"ד.
 במזמן קרה שמה אסתר ולא עליוזבעט. רק בבית"ם
 הסבה שמה עליוזבעט, כי נכלמה להקרא בשם יהודי
 „אסתר“. והנה יש לה אה ציוני ולמען התגרה בה על

„כי הגיד להם אשר הוא יהודי“ — „ההיסטוריות“ צותת
 בכרוכוא, כי יהודי גדול, אשר מהלכים לו בין עבדי
 המלך כבר איננו יהודי, כי אם פרסי בן דת משה. לא!
 לא נתן לעור את עינונו כספורי מעשיות כאלה! עוד
 הפעם: יהודי גדול, ראש הקהלה היהודית בעיר הכורה
 ואשר בשער המלך מושבו ואשר לו מהלכים בין עבדי
 המלך ויטרו, לא ושתהנה „הפרדין“? ועוד יהיה ככה
 נעדר ריש הבושה, להגיד ככה מלא כי הוא יהודי?
 זה כבר יותר מדי נגד „האמת ההיסטורית“.
 פורים אומלל, צדקו האנשים האזמרים עליך, כי
 אינך „ילד כשר“, כי אם „אסופ“! הכהונה הראשונה
 „הפלוסופית“ והשניה „ההיסטורית“ שתיון הן נדוך...
 אך לא! לאט נא רבותי! נמחרים היינו קצת
 במלשפטנו. התרגשנו מעט. ובחקירות דקות“ כאלה צריכים
 להשמר מן התרגשות גם במשהו. הן מרדכי איננו הגבור
 האחד בספור המעשה של פורים. ישנם עוד גבורים
 הלוקחים הבל במעשים ההם. נקח עיד גם את אסתר
 בתור נושא „החקירות“ אולי נמצא בה איזה „אמתיות
 היסטורית“, להציל את מגלתנו. ודאו נא רבותי!
 השערותנו נתקומה. באסתר מכירים אנחנו כרגע הראשון
 את „האמת ההיסטורית“. בעת הצננתה לפנינו ובקריאת
 שמה נכיר בה תכף את העלמה היהודית. ויהי אמן את
 הדסה היא אסתר וכו"ו שני שמות לה, אחד יהודי ואחד
 נכרי. בזה כל „ההיסטוריונים“ מודים, כי כל עלמה יהודית
 „אמונה היטב“ או גם „בלתי אמונה“, שני שמות לה,
 שם אחד שקרא לה אביה ימים אחרים אהרי הולדה,
 בעת שעשו לו „מי שברך“ והוא הלך „לעקבך“ וי"ש
 בהקדול, ויש שני, שהיא תכנה לעצמה. הראשון משמש
 לה „פיתקא“ שמניש האב לפני הרבי ברשימת כל ילדיו.
 והשני משמש לברטיסי הבקור שלה. הגידו נא, רבותי,
 למי מכם אין אדות או בת שאין לה שני שמות, למשל
 שרה — סאלי, רבקה — רגינא וכדומה?

בן רבותי, הספוק הזה: „ויהי אמן את הדסה“
 היא אסתר“ כחו רב „הכמיטור“ את כל המגלה „האמת
 ושתנונו מבצעת ככה וכוללת כל כך עד שבעל ברחם
 יקפצו השומנים את פיהם.
 מגללים ומה על ידי זכאי, על ידי אסתר עלה
 בידנו „לשחר“ את פורים. בזה יכולים היינו להפסיק את
 מחלך „הקירותנו“. אבל דבר זה ידוע לידעי חן, כי
 כיון שנפתח צנור ההשפעה והשפע התחילה יורדת,
 לא במהרה הוא פוסקת הראיית על אמתה ספורנו
 מתחילות מכבצות מכל דף ודף שבמגלה. נראה למשל
 את המסופר על דבר יום היהודים אל הגוה. אהרי אשר
 יצאו הרצים החופים והדת נתנה ושני השכורים ישבו
 לשתות או „והעיר שושן נכזבה“, היהודים התחילו
 „לקרע קברים“. אבל לפני זה במרם תתקבל ההצעה
 לחק „לא השישו היהודים את ידיהם אל תוך מים
 קרים“. כי מה ליהודים ולהמרובר שם על „שילוח המלך“
 על אהתם? המה עסקו או בהתקושטות על דבר הנבנות
 והעליות. כל מי שיש לו „היש היסטורית“ מכיר בזה
 „עובדא היסטורית“.
 הלאה: „לך כנום את כל היהודים הנמצאים בשושן
 וכו"ו. פה מוצאים אנחנו עוד הפעם סעד לדברינו, כי
 לכאורה קשה מדוע לא מבר לנו הסופר של מגלת אסתר
 את מהלך האספה הזאת? מי ומי היו המדברים ואיזה
 החלשות נתקבלו וכדומה? האם דבר ריק הוא, אספה
 גדולה כזו של כל היהודים השוישנים? אבל הכל יבא
 על נכון. כי בזה שהסופר שותק ואינו מספר כלום על-
 דבר האספה הזאת, מכירים אנחנו את „האמת ההיסטורית“
 שנספור. הן אספה של כל היהודים כמו שנולדה במהה
 של אסתר היא מן הנמנעות. כל הודע פרק „בדברי
 הימים“ יודע, כי גם בעיר כשושן נמצאות בין היהודים
 מפלגות שונות, למשל בני דת משה, פועיאלים, חסידים
 וציונים. ואל נא נשכח, כי עומדים אנו בעיר תבירה של

יזמינו אותו אלה הנקובים בשמותם לדון על השתמשו במעשה ידום שלא מדעתם. רק שמות חסרים לו עוד. מי שיספיק לו שמות יתן לו הנם את כל הכרבים של שנת המון העתונים, שכבר הוציא ושהוא עתיד להוציא. כל הוצעה להשתתף באחת ההכרזה הנ"ל להוצאת העתונים מפני שהוא בטוח, כי ישו תתקצט אהיים ממאה הידידנים בשנה, ידע נא. כי כבר קפצו קונים על כל המנוחה, כלן כבר נמכרו ואין עוד אף אהת לרפואה. המ"ל מכטיה ונישבע באופן שאפשר להאמין גם ל... כי בראש כל גליון ידפיס שמו באותיות מזהבות גדולות וכוללות.

מעשה באדמוני. מלכוב מודיעים אותנו על אהת דין תורה חשוב, שהיה שם. אביש-ליזר געהשנעל ציהו אביו לפני מותו, לכלי בוא בשום עסק עם אדם אדמוני, כי כל האדמונים רמאים ערומים הם ואין לעמד נגדו. והנה קרה המקרה, שהציעו לאביש ליזר שדוך טוב עם מהותן אדמוני ולא ישמר את מצות אביו וישתדך עמו, בהשעונו את עצמו, כי שדוך לא עסק הוא. בתנאים נכבס, כי אבי הכלה מתחייב לסלק לבתו סך אלף ר"ב ולהת לזוג עשר שנים מוזנות על שלחנו. כאשר תכע אביש ליזר את סלוק הנדן אלף ר"ב, ענהו המחנות, כי מעולם לא התחייב לתת אלף ר"ב, כי אם אלף, כלומר זהוב אחד. אביש ליזר נכהל למשמע אוננו וידע, כי הטא הטאה גדולה, כי לא שמע בקול אביו. במכונתו פנע במודע אביו, אדמוני כהמחותן, ותכרך מהיטבה בלבו, כי רק האדמוני הזה, שבודאי גם הוא ערום, יוכל להצילהו מן הרשה, שהכין לו המחנות האדמוני. "החור את התנאים להמתקן", אך אישיו לו את התנאים הלא כתוב בפירוש בתנאים, כי על העובר לשלם חצי נדן קנס", "טוב", ענה האדמוני, "השלם לו חצי הנדן, חצי ר"ב כדבריו". החתן עשה כן והמחותן היה מכרה לסלק את כל הנדן אקף ר"ב. אחרי החתונה דפק המחנות על שכמי אביש ליזר כאמר: "אכול בני מוזנות כל זמן שהם נתונים הנם, כי עוד מעט...", מה זאת עוד מעט? "שאל החתן. "דע כי אצלי יום אחד לשנה נחשב, ככתוב בתורה". עוד הפעם מכונכה. אביש ליזר ידע, כי אין לו עוד ממה לפרנס את אשתו וכלי מוזנות עשר שנים הוא בצרה גדולה. וילך לבקש את המודע האדמוני, לשאול עצה מפיו. "העצה פשוטה", ענה האדמוני, ככלות עשרה ימים אחרי החתונה תקרא את אשתך אל הרב ותדריש לבתוב לה גט פטורין והיה כי ישאלך הותנך על סבת הדבר וענית ואמרת, כי ע"פ התורה מהיוב אתה לרשה. דין מפורש הוא: הרר עם אשתו עשר שנים ולא ילדה לו גותן לה גט בלי כתובה ואחרי שיום נחשב לשנה כבר עברו עשר שנים. מוכן מאליו, כי אנוס היה המחנות לחתום על כתב התחייבות, כי יתן לזוג מוזנות על שלחנו מהיום עד ר"ה אהך תרע"ז.

שאלה המורה. אנשי ה"בונד" ברוסיא התרגלו כל כך באקדחים ובמכות עד שהסכימו להשתמש בהם לכל צרכיהם. הם עדישים מהם גם מיני מוזנות, גם בגדים וגם ספרים — כל מעינם בהם. — לשעודות שבת כבר למדו לעשות מהם לקשין לליל שבת ובהרר לשתיית. ומפני שהם יהודים כשרים ומדקדקים במצות, נישאלה מיד השאלה ביניהם, אם מותר להשתמש במאכלים האלה גם בפסח. יש מהרובנים שפסקו לאסור, כי אינם טובים מפול יעדשים, גדים וקטניות ושום, שאסרום קדמונינו ואין אנו יודעים טעמם וכלל בידנו, שכל דבר שאין התרו מפורש הוא אסור. ויש מהרובנים שפסקו להתר, כי להלים האלה אין כל דבר מלבד כלי נשקם ושעת הדחק היא ובשעת הדחק התירו כבר הרובנים גם ריפוח. עתה אין עוד הכרע בדבר ויש להיש שיעבר גם הפסח ועל אנשי הבונד יהיה לצום בפסח.

משוורתא דפוריא (סנהדרין)

מנהג ישראל להתחפש כפורים. כמה פעמים ברב, הלא הם כתובים במכתבו "ש"ע אכן שתיה, והשתיה כרת" (תרי"ט, רפוס לבוב). אלה זוכרה: תנ כעיו קרנבל ומאסקענבאלל הוא לנו; מסקה היינו משקה, דחייב לבסומי עד רלא ידע בין שיין ימנית לשמאלית; מפני המן חפון; ורבים מעמי הארץ מתיהדים (כתחפשים ומתנכרים); אסתר מה"ת שנא' אסתר פני ביום ההוא, שהנס סתר מפני נשא והוא עומה לבוש הטבע, כי על-כן אין השם גלוי מפורש ויצא כמגלה, כיא כסחבא ברמו

ברית וסית, שהכל נהו' בדברו ע"י סבה ועלה, והיא סניע הגלגל והאופן, כסר המערכות מתחלתן ועד סופן! — מ"ח. **השתיה כרת**: שאלו ישראל את משה במדבר מה נשתה? אז ויורהו ד' עץ לאמור, אותו עץ הידוע שנתלה בו המן ואז ישתו לרוייה. מ. י. הלוי. **מקצר דבת**, א; מדוע לא הרגו היהודים רק עשרת בני המן, הלא היו לו יותר, כדאיתא בגמרא? — ב; הם הסו על הקורא, שלא יחנק חיו, כי עליו לפרא את כלם בנשימה אחת. פ. ערה.

טלגרמות להחצפה.

ברלין, 27 פברואר. זה עתה החרימו פה במיהבי את הציונים בתקיעת שופר ווציאום מכלל ישראל. ברלין, 28 פברואר. מה שהודעתי אמש, כי החרימו את הציונים במיהבי טעות היתה. המעשה היה כך: בקרתי אתמול את הרב ד"ר נ. הוא קלל את הציונים ויהאונן לפני בדברים יוצאים מן הלב, כמעט כבה, כי הם מפירי התורה ומתחסים את הדת ומרבים שגאה על ישראל. הוא כבר התבונן בספרי קדשנו ועל פי התורה יש להוציא את הציונים מכלל ישראל וכן יעשה א"י. הדבר נגמר אצלו, אין עוד להטמיט את הדבר, כן אמר ה', כי רק כגלל האנטיצוא של הציונים התרכו עתה האנטישמים בבית הנאמנים האשכנזי. הדבר היה לפנות ערב ואחרי חצי שעה הלכתי אל ביהבי הקרוב, לשמוע מקרא מגלה. נכחתי משמוע: לא מקרא המגלה שמעתי, כי-אם תקיעת שופר. דמותי בתחלה, כי האנשים יצאו מדעתם. נכנסתי וארא את הרב שלי עומד לבוש בגדי כהונה והחון עטוף בטלית וקיסל ותקוע בשופר, וכל הקהל רוקע ברגליו ומביע תעובי בקריאת פסאי וזקן אחד, כפי הנראה ירא שמים גדול נושא כפיו ועיניו למעלה וצועק בכל כחו: "מה שמם זכרם! אמנו!" מיד עלתה על דעתו, כי בודאי מקים הרב את שבועתו ומחרים את הציונים, הלא בפירוש אמר שאין להטמיט את הדבר. מיד הלכתי להריץ את הטלגרמה אל "המצפה". עתה נודע לי, שטעות מרה טעיתי וכך היה הדבר: הקהל התקבץ אל ביהבי, כי ידעו ע"פ הלוח, כי פורים היום. כבואם שמה נפל ספק ביניהם, כי לא ידעו איך להתנהג בהג הזה. שאלו את הרב ולא ידע להשיב, כי מעולם לא הלך להתפלל בפורים ורק בשנה הזאת, מחמת התרכות האנטישמים, ציה את הקהל לבא אל ביהבי. עתה הוא במכונכה, כי מפני התרגותו זה עתה עם ציוני אהר נחלש לפי דבריו כה זכרנו ואינו יודע אם קוראים עתה את — ההלל או תוקעים בשופר. היה יש זקן אחד ויקפוחו כל העם וידעו שהוא, להפיש בזכרנו, אולי יזכור את מנהגי פורים. הזקן זכר ולא זכר. הוא זכר רק, כי בקריאת ההלל יושב כל הצבור על הארץ חלוצי געלים, ובתקיעת שופר רוקע כל העם ברגליו, להביע תעובי. הרב הוא מלומד גדול בלי עה"ר וידע לשיית עצות נכששו. ויגש אל הטלפון וישאל את פי הפרופסור הנוצרי פרידריך דליטש, המלומד הידוע כתבמת ישראל, איך נוהגים היהודים בפורים, היקראו את ההלל או יתקעו בשופר. הפרופסור ענה מיד כחכם מומחה, כי מסתברא שיתקעו בשופר בפורים, כי כן נהגו גם הבבלים והאכדים, לתקוע ולהריע בשופר על מפתח איניהם, אבל נכון לבטל עתה את המנהג הכרכרי הזה במאה העשרים. כמובן לא שמע הרב שליט"א בעצת הפרופסור, כי יודע הוא כי גם הוא נלקח מעט באותו מעשה, בקצת אנטישמיות. הרב פנה מן הטלפון כפנים שיתקת כשנצת יקרא: גם אני ידעתי, כי אין קוראים את ההלל בפורים, הפצתי רק להביא ראיה ממלומד גדול. מיד ציה לתקוע בשופר. והעם עשה כמנהג הזקן, לדקוע ברגלים ולהביע געל-נפש בשעת התקיעה. עלי להוסיף עוד, כי אחרי התקיעה אמר הזקן, כי הוא זוכר היטב, שאחרי התקיעה קוראים, "לשנה הבאה בירושלים" והרב גער בו וירק בפניו ויצעק בקצף גדול: הלילה מלהזכיר את ירושלים! הם ושלום! וכל העם ענה אחריו "פסאי!" יצא הכונדו וגם המהזה היה חוקני בשעתי הג"ל.

עסקא אסט מאורשים בח' אדר תרס"ז **פרועמישלאני** בריוצאני

מקרב לבי אכרך במז"ט את ש"ב המצוין בתו"ז מר שמעון האללעך בהרה"ג יכו ראב"ד האלינא עם מרת שרה בת הגי וכו' יקתיאל יאזעפסכער: מראווא. אשר אנשל קרויט—שטשערדין. בלב שמה איש במז"ט לאחי מר היים ליום החתונה עם מרת רחל רייזיל בת הגי מז"ה צני בירנבאך, ומז"ט לכם הורי היקרים. שמעון טובי פטשטער. מעמק לבי אביע במז"ט לרעי הנכבד מר אברהם דאפט ממאשציק לאפרונו עם מרת דינה שגור מברוק. נטע מאנהיים—מאשציק.

ברנשי אהבה וגיל אכרך במז"ט את רעי מר הערץ גערטנער מטארנא לארסו את מרת שרה רייך מרישא. יוסף הערמלעל—מיעליץ.

ברנשי גיל וששון אביע בזה במז"ט לרדיו מר הערץ גערטנער לארסו את מרת שרה רייך מרישא. היים בירנבויס הלוי — אשפצין.

ברנשי כבוד וגיל אביע במז"ט לרדיו יקרו מר אשר זילבער מרישא לחתונת בנו מר יצחק יעקב עם מרת ניהא בת ר' מאיר וואלאקסן. יהואל זילבער—סניק. ממעמק לבי תעלה ברכתי במז"ט לראש ש"ב מר יהואל ריינער מרמביץ לארסו את מרת רייזע ויינד מדאמבראווא. יהואל פלעפער — ראדאמישל.

הגני מברך במז"ט את מר שמואל אייזענבערג מקראקא לארשו את מרת מלכה בת אבי זקני הגי מז"ה היים פיס מאשציק. דוב הרצין.

תשובה על השאלה אל הרה"ג מריה מ. מאירוואהן מויען.

בנוגע למאמר, שאלה אל הרב מאירוואהן בנליון ניב (פי ויחי תרס"ז) בעתון הזה, אשר עיקרו היה ערוך מול בית מסחר בווען, המוכר יין כחותם מוויק, משיב עתה הרב הנ"ל באופן הזה: שולח הוא מודעות נושאות חותמו. רב לעדת פולין וראש ביד הכולל דעיר וויען, המודיעות, כי רק בית מסחר היין, ברויך לבדו, שמשניחו הוא י-ש-א-ל-ר-א-פ-א-פ-א-ר-ט. מוכר יין כשר בלי חשש. פלא הוא הדבר וראוי להתבונן בו, שהמודעות האלה נשלחו ביום השבת, כי לרוב המעטפות, חותם הדואר מהיום השביעי הוא. למען הבן את זאת ולמען דעת את ישראל ראפאפארט והשנתה, שעליו בונה הרב הפולני, ארשה לעצמי לשאול שאלות אחדות: ראשית, מאין ידע הרב בטוח, כי יש לבית מסחר, ברויך, יין כשר בלי חשש? היודע הרב באיזו גת נדרך או נקנה, תחת השנתח מי או בהכשר מי? ההי הראביד הכולל במרתפון לראות את חביות היין הכשר, ולבדוק איך יעבדו שמה הפועלים, והאם הפועלים מוכשרים לשרת ביין כשר? ילמדנו רבינו, איך אפשר, ואיך מותר בכלל, להכשיר יין, שמשניחו הוא ישראל ראפאפארט? אש-כבודו בעצמו התרעם עליו בעתו כל כך הרבה, ואשר הרץ או, כי אף בעד כל הון דעלמא לא יתן לו את תעורתו! — היוכר רבינו את מאמר חזיל, מי שפרע מדור המבול, ומדור הפלגה הוא יפרע ממי שאינו עומד בדבריו?... הרב הפולני ידע בודאי, כי ישראל ראפאפארט הזה נמצא ויתר על מסעיו מאשר פה בווען, וכשיקרה לפעמים פה בתדירות ויכלו למצאו בבתי הקוד, ואך לעתים רחוקות על תפקידו כמשניח במרתח היין, הוא ישראל ראפאפארט. שמכר בפיומע יין נסך בתור כשר, אשר יצא לארבע רוחות העולם. — — — בטח יודע גם הרב מווען היטב, כי המשניה אשר הכשיר עובר על דברים אשר לא יתבנו למשניה ונאמן על יין, כמה פעמים נודע להרב מווען, כי מתחת יד המשניה הזה יוצאים הכשרים לפסח על יין מאלאנצ מספיד (שפאניען)? במודעות האלה, לא יוכל הרב מווען, כפי ראות עינינו, לחזק היהדות והדת, ונהפוך הוא, מהיט אותה, אבל הבקי ידע, כי כרב פולני ההולך רק לעתים רחוקות בימי החול להתפלל, שאינו צריך למקוואות, שכנוי הולכים לבתי-ספר נוצרים, וזה אף ביום השבת, ונתנו מבקרת את האוניברסיטה, יתן הכשרה להיות משניח ונאמן, לישראל ראפאפארט, העובר על כמה עבירות שבתורה, ולא עוד אלא שאף יתמוך בו ובמעשיו על ידי מודעות פומביות, המבשלות את הרבים! דיו לבא מן הדין להיות כנדון — חלול השם גדול! ואוי לאותה נושה שאדרתו תכסה מעשה בליעל בזה, מנחם אונגער.

Nicht lesen

allein, sondern probieren muss man die altbewährte medizinische Steckpferd Lilienmilchseife von BERGMANN & Co.

Dresden u. Teuschen a/E. vormalig Bergmann's Lilienmilchseife (Marke 2 Bergmäner) um einen von Sommersprossen freien und weisen Teint, sowie eine zarte Gesichtsfarbe zu erlangen. Vorrätig a Stück 80 Heller, in den meisten Apotheken, Droguerien, Parfumerien und Friseurgeschäften.

כשר לפסה

גאנוע-פעטש

ראהעס אונד געקאכטעס פעזענדעטש מעגליך פרישעס Juda Zins in Husiatyn (Galizien). פרייע אונד הכשרים מהרבנים האוינים מבערוואן, מפרעמיסלא ומסטרי זענדע אויף פערלאנגען.

מודעה

המשורר הלאומי הנודע הפיטן והמציא היים יוסף באקסענבוים מחבר הרבה שירים ליריים, נודע בשם ברוך מורדני, אשר הראה כבר כמו בחוגי משפחות הסיריות ואריסטוקרסיות לרצון כל שומעיו, מתרשה בזה להודיע, כי מוכן היא לכל קריאה על שמחות ומשתאות. ואחראי הוא אשר כל שומעיו יפיקו רצון תשלומין כפי השוואה.

J. Boxenbaum, Volksdichter Kolomea.

בירו יותר מנאה מכתבי תורה ותהלה מגדולי ישראל.

ערשטע קראקווער מיט עלקטרן-שער קראפט בעטרביגענע

כשרה כשרה

דאמפף-זעלכוואארען פאבריק

מיט דען בעסטען מאדערנעסטען מא-שינקען. ערציניט שענע פרימא סאלאמי וועדאנזער, ברוסט, שינקען קרענ-ווייסטעל, א. ז. וו. פערזעהען מיט הכשר של הברידצ-דפ. עמפפיעהלט **צו ביליגסטען פרייזען.** אויף פערלאנגען וויד פריי-קראנטע עט. הכשר איינגעשיקט.

Emanuel Glaser
KRAKAU, Bczego-Ciada.

רמוד עברי.

החפץ במורה מומחה אמן פדגוג ומנסה, שילמד את בניו תנ"ך, נמרא ושפת קדש כביתו או בבית המורה, יפנה אל המורה המפורסם המצוי:

M. J. Heilmann, Podgórze Jozefinska 24.

Wyd. : 1 Nafali Hof / S. M. Lazer. Od powiedzialny Redaktor : S. M. Lazer ru kiem Józefa Fischera w Krakowie

כשר של פסה

צערעם שפיווע-פעטש

אויט דאס איינציגע פפלאנצענפעטש, דאס אים אינלאנד אויס דער קאקאסנוס ועלבסט אין דער אייגענען פאבריק געפרעסט ווירד.

דיע געזאמטערצינינסע, פאם פרעסען דעם נוסקערנס ביו ציד פערפאקונג אונד פערזענדונג, שטעהט אונטער זארגפולטיג ריטועלער אויפזיכט, זאדאס יעדע גאראנטיע פיר ריינליכע אונד היגענישע הערשטעללונג געבאטען ווירד. וויר ערציניגען

צערעם שפיווע-פעטש

אונטער דער שטרענג ריטועלען אויפזיכט זיינער עהרוויידען דער הערין ראכביגע ר' שמחה פערנקעל אויס פאדנרווע.

Georg Schicht A. G. Aussig a/d Elbe.

Wihelm W. Ornatowski

(אויס שיקאגא אין אמעריקא)

KRAKÓW, ul. MIKOLAJSKA 10.

ליפעראנט פיר די ק. ק. אויגענקליניק אונד שפיטעלער, פאכריק פאן הירו-נישען ווערקציניגען, פערפערטיגט

חלפים פיר שוחטים אונד מוהל-מעסער

צוגלייך מאשינקען און קלינגען פיר פריזערע צום הארשינידען. גענאנטע ארטיקעל זינד **שפעציעל מיטעלסט עלעקטריזמעט בעווערקשטעללונג!** פערפערטיגט אויך מעדיצינישע, הירונישע אונד עלעקטרא-אפפערדישע, ווערקציניגע זאוויא אללע גאטונען באנראזשע אונד כויכענדער, אויך **נאבעל-ברוכבענדער.** אייגענע ערפינדונג: פאמענירטע גראדהעלטער אויסגראדונג פערקרימטער קערפערטיידע.

ERSTES SPECIAL-HAUS
von Echten **GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE**
Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgasse 71/II.

עמפפיעלט עכטע קאנצערט גראמאפאנע עכט נור מיט פארק, שרייבענדער ענגעל. ריעווע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען פראטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט מערקע, שרייבענדער ענגעל 10 זאמט 10 פלאטען נור 35 פלארי. ניעמאנד זאל דיעזע בעסטע געלעגענהייט פערזיימען. פרייזקואנטע עט הויפט-עריינינסטע אויף פערלאנג גען גראטים אונד פראנקא

לייט וויכטיג — ווערד בילליג ערשט ערשיינען אין וועקען מיט דעם שטעל "Ozasokresy Prawnicze". ילקים עמפפיעלט אלע ערשטע וועלכע נאן אים עפענטליכע געריסליכע, אויסערלע ריכטיגע אונד דארטלעכע צעשטרענגט, אויטאלישע זוכס, אים ווען ריכטע נעש צעשטרענגט, א. ע. "בעמבע" ביו וועלכע עט נאן קלאנג, רע-קורט, ריקלאמאציען, אויטונומען, קאן, דאן טעמט אונד בעשענדיקען אויטונומען, דאן "שעמבע" נעמען מען ערוויינען, אויטונומען נעש האלשעט דאס זעלבע אלע שישטונג אונד טעניאציען, אויס נעש צווייל-האנדלעך, סעקולענע-שעסעלע-קאקור, ערשטע-שעסעלע-לאל שפראכליכע צווייל אונד שפראכליכע צווייל עקווענאציע-אונד-אויטונומען אונד אלע פאליטישע רעכטע אונד ריכטע אונד וועקען אים פיר ערשט אונד ווען דאס וועקען אונד נעשליך, אויך אויך דאס זעלבע ווען דאס איינציניגליכע, דאס אויך דאס זעלבע ווען דאס איינציניגליכע, דאס קענען אלע ניטמאנע זינען אויטונומען. **דאמפף-זעלכוואארען 45 קרייזער.** נעמען באשענדיקען ווירד די האמען שפטיק. זיכט געשיקט דאס זעלבע ווען דאס אויך אין דער פארטווא:

Osias H. Wilf, Lemberg-Sonneng. 27

יצא לאור ספר

אהלי שם

כללים ודינים על שמות גיטין מכ' הרהגה"צ מהר"ש גאנצפריער זצ"ל ראכד"ק אונגוואר. הספר הלז כבר נדפס ומרוב נחיצותו נסכד הכל בחיי הרב המחבר, ונדפס כעת בפעם שנית. וכפי ההסכמות מגאוני מדינתנו ומדינות אחרות, חוב גדול על כל רב וגאון להביא הברכה הזו אל ביתו. מחירו 5 כהדים. Osias Wilf, Lemberg, Sonneng. 27.

מעטה משובח
J. B. Rappaport, Dąbrowa bei Tarnow
Grossmethbrauerei.
Gegründet im Jahre 1878.
עמפפיעלט זיינע אלגעמיינ געריהמעט ער-ציניונג

אין פערשידענען סארטען
אונד צוואר: ראטען, ווייסען, דאפעלמעטה, קאפאווין, מאליוואק, ווישנאק, אלטער בומעלען-מעטה א לא מאלאגא

צו ביליגען פרייזען
פערנער: ביענענוואקס אונד שליידערהאגני פיר קאלאניאלווארען-האנדלונגען. פיר רע-עלע בעדיענונג אונד פאלסטע צופרידענע הייט ווירד גאראנטירט.

פיר ברוכליידענדע

ראדיקאלע הילפע אהנע אפערעציען. פערלאנגען זיא גראטים אונד פראנקא דיא נייא ערשיענענע בראשיערע פאן מ. פרייליך, ספעציעליסט פיר ברוכליידענדע אונד ער-פינדער דער ק. ק. פאט. באנדאנען, אין לעמבערג, גראדעקא-גאסע 35. כלחולה-מכרה לבא אליימים אחרים.

הנוך.

הנני מקבל בביתו תלמידים מן הכדינה למעון וארוחה, להודאה בכל מקצעות התמורים העברים ולהשגחה יתרה. וגם מעמיד אני אותם אל המכה בעזרת מורים מומחים, כאחד מבתי הספר התיכוניים.

שבה וואלקאווסקי.
Krakau Miodowa 9.